

RESSÓ

DE CAMPOS

ELS REIS
DE CAMPOS,
L'ANY 1942



Comissió organitzadora
de la Cabalgata - 1942
Carroja del Rey
Balcón - 1942.
Cabalgata de Reyes
a la plaça - 1941.



Carroja del Rey
Gosper - 1942
Carroja del Rey
Melchor - 1942
Cabalgata de Reyes
a la lagoda - 1941



- * LA CAÇA A CAMPOS
- * ENTREVISTA A JOAN VENY «TERROLA»
- * FOTOS CAP D'ANY I REIS
- * PEL SEU NOM ELS CONEIXEREU

REVISTA MENSUAL
ANY 2, Núm. 6 - Gener 89 - 175 Ptes.

RESSÒ



Revista mensual
ANY 1
Gener 1989. Núm. 6

Edita: Obra Cultural Balear de Campos
Informació i correspondència:
Apartat de Correus núm. 40 - Campos

Coordinador: Joan Adrover i Mascaró
Coordinador fotografia: Fotos Vidal

Col.laboradors:

Pere Adrover
Miquel Adrover i Montserrat
Miquel Adrover i Mascaró
Xesc Adrover
Damià Andreu Verger
Toni Amengual
Sebastiana Ballester
Tomeu Barceló
Francesc Blasco
Tomeu Burguera
Pilar Cerezuela
Sebastià Covas
Joan d'es Cafè
Damià Huguet
Joan Juan Pons
Clementina Kokkelink
Josep Lladó
Jaume Lladó
Cosme Mas
Magdalena Mas
Julià Mascaró
Miquel Monserrat
Pere Ollers
Magdalena Rigo
Miquel Roig
Antònia Serra
Antònia Sitjar
Núria Vives

Col.laboració especial de:

Bartomeu Colom, professor de la U.I.B.

Foto Portada: Foto: Vidal

Subscripció: 1.900 ptes. anuals
Peus d'aquest exemplar: 175 ptes.

Depòsit legal: PM.951-1.988

Imprimeix: Informacions Llevant, S.A.
Tel. 55 03 28

L'equip de Ressò vol posar de manifest, una vegada més, que només s'expressa la seva opinió als articles signats per la Redacció i per l'Editorial. Els altres són d'exclusiva responsabilitat dels autors, que exerceixen el dret constitucional de la llibertat d'expressió mitjançant la Revista RESSÒ.

*Avanç del n.º 7.....	2	* Medi ambient.....	15
Editorial.....	3	* Fotos nit de cap d'any.....	16
LOCAL		* Fotos dels Reis.....	17
* Lletres a la tieta.....	4	* El personatge del mes.....	18
* Cartes dels lectors.....	5	* Fent una volta per la vila.....	21
* Pluviometria.....	5	FORA VILA	
* Coses que pasen.....	5	* Escocesos invetiguen l'agricultura	
* Notícies de la Sala.....	6	campanera.....	22
* La caça a Campos.....	7	SALUT	
* Entrevista Miquel Alomar i		* L'era de l'alimentació	
Antoni Canaves.....	8	de plàstic.....	24
* Pel seu nom els coneixereu.....	9	* Plà focal.....	25
* Batec.....	9	* Enquesta.....	26
* Notes d'Església.....	10	* Pagina Infantil.....	27
* IV Trobada Confraries.....	10	ESPORTS	
OPINIÓ		* Atletisme, futbol, Bàsquet.....	28
* Del te i del «te-at» o		* Resum Any 1988.....	29
del rite iniciàtic.....	11	* Demografia.....	31
* Sobre el suplement Pobles.....	11	* Concurs.....	31
CULTURA			
* Les fites netes.....	12		
* Llibres d'En Joan Molina.....	13		
* «Canten Nadal», concert.....	14		

LLEGIU EN EL PRÒXIM NÚMERO DE RESSÒ

Reportatge: **La caça a Campos (segona part)**

El personatge del mes: **entrevista a Gregori Mir.**

Club Migjorn d'Atletisme.

Salut: **què són i com actúen els additius a l'alimentació?**

El ciclisme a Campos els anys 60.

L'aeromodelisme a Campos.

i moltes altres coses, a més de les seccions habituals. Trobaràs **RESSÒ** als següents punts de venda:

Autoservei **ES CAMPANAR**
Bar **LA TORRE**
Impremta **ADROVER**
Forn de **CAN PERE**
Autoservei **CAN VERDERA**
CA S'ESPARTER
Estanc de **CAN MITXO**
Granja **SES VOLTES**
Botiga **CAN SION**
Estanc de **CAS MOSSET**
Bar **TURISME**

Autoservei **ANTÒNIA ROIG**
Estanc **CAN POMARET**
Es **REBOST**
Merceria **CANA MONGETA**
Magatzem **CAN OLIVERET**
Foto **VIDAL**
Forn **CAN SBERT**
Botiga **ADROVER**
Impremta **ROIG**
Gestoria **ADROVER**

Amb aquest núm. 6 RESSÒ enceta el seu segon any d'existència, un any, el 1989 que esperam que sigui el de la consolidació definitiva de la nostra revista, la revista de tots els campaners.

Durant aquest primer any la nostra norma ha estat la transparència informativa i la objectivitat en la informació, coses que creim haver aconseguit, malgrat els nostres limitats mitjans i les pressions a les quals ens hem vist sotmesos. No ens desdèim de res del que hem dit, perquè tenim la consciència tranquil·la d'aquells que han actuat sempre amb honestitat i cercant només el bé del nostre poble; un poble amb problemes, com qualsevol altre poble, uns de més greus i d'altres no tant, que desitjam que es resolguin tots dins aquest any que ara començam. Nosaltres, des d'aquestes pàgines, que són les vostres, continuarem denunciant-los i, proposant, en la mesura en què ens sigui possible algunes possibles solucions.

Un d'aquests problemes, possiblement el que ha adquirit caires més alarmants, és el de la creixent inseguretat ciutadana. El nombre de robatoris i actes de gamberrisme ha crescut desmesuradament els darrers mesos. Campos que, a diferència d'altres pobles dels nostres voltants, sempre havia estat una vila molt tranquil·la, darrerament s'ha vist immersa dins una mar de vandalisme.

És clar que els culpables d'aquesta situació són els autors directes de les malifetes, però, des de RESSÒ creim que es podria millorar molt la seguretat dels campaners amb una major coordi-

nació entre la policia municipal i la guàrdia civil i amb un increment de la vigilància, especialment a aquelles zones on s'ha demostrat que són les preferides pels «xoriços».

Si es feia així, baldament no es capturassin els culpables, almanco s'evitarien una part dels robatoris, ja que els autors s'ho pensarien dues vegades abans d'arriscar-se a caure en mans de les forces de seguretat.

Això, juntament amb unes investigacions ben dutes podria conduir a la solució definitiva d'un problema que, si bé no és l'únic que té Campos, sí que s'ha convertit en un dels més greus.

Des de RESSÒ demanam a aquest any 1989 que just encetam, que sigui més tranquil, pacífic que aquest que hem acabat i que durant els seus dotze mesos de vida es trobin solucions als problemes del nostre poble, començant per la inseguretat ciutadana i continuant amb la resta.

Ah, i no importa que la solució arribi pel desembre!!

**MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ
MIQUEL LLADÓ**

Avd. La Virgen, s/n - Tel. 65 06 75

ELIONOR MIRÓ ROIG

**Amb la garantia de BODISA
VINS RIPOLL, S.A.
de Binissalem**

vos ofereix un extens surtit
de vins de bóta:

**Tinto Jumilla
Negre de la casa
Rosat de la casa
Sangre de toro
Blanc mallorquí
Negre mallorquí**

*Carrer Ferrocarril, 1
CAMPOS*

vins bernat



ELABORACIÓ PRÒPIA

embotellador núm. 5929 P.M.

Carretera Felanitx, km.1.600

☎ 971 65 09 45

07630 CAMPOS
(MALLORCA)



C/. Síquia, 68 - Tel. 65 01 79
CAMPOS

C/. Majoral, 1 - Tel. 65 33 15
SANTANYÍ

Lletres a la tieta



Gener 89

Benvolguda i enyorada Tieta, desig que hàgiu passat unes bones festes, per aquí no ens queixam, més o manco com esperàvem.

Vull agrair-vos la bosseta d'aglans que m'enviàreu, n'he menjats una grapada de torrats i són mel, però Tieta, no calia molestar-se, amb mi sempre hi quedau bé.

Hi ha una partida de coses relacionades amb les festes que m'agradaria comentar-vos: no creieu, Tieta, que d'any en any perden el seu sentit tradicional i s'acosten, cada vegada més, a simples manifestacions de consum? Pens que la televisió en té una bona part de culpa, normalment és prou perillosa, però ara, fa setmanes que ens bombardeja amb infinitat d'anuncis de colònies que entabanen, d'homenets articulats, de caves al·lucinants, de pepes que pixen, de torrons d'ametlla fets de cacauet, de cotxes regalats, etc. etc; tot és super i si una d'aquestes coses ens manca a casa, sembla com si el Nadal no hi arribàs.

Ja sé Tieta que, des de sempre, i en dies tan assenyalats, la família es reuneix en torn a una taula, però ara, el més important ja no són els que l'envolten, ara el que compta és allò que hi posam sobre, i millor si enlloc d'estirar les ales d'aquella taula de dins el menjador, que quasi mai empram, podem posar els peus sota qualsevol post a un restaurant, i molt millor, encara, si algun conegut hi és: llavors haurem de beure un vi un poc més car que el seu, però tot el carrer ho sabrà.

Us en recordau Tieta, quan després d'haver dinat, el dia de Nadal, m'agafàveu per la mà i començàvem les visites, no en deixàvem ni una de les vostres cosines! fins posta de sol voltàvem: molts d'anys! aquí, molts d'any! allà. Sempre pilloscàvem algun bocinet de torró. El millor era el del conco en Xiscos, feia les barres de més de dos dits de gruixa, però havia hagut de suar la moca rodant en aquella maquineta que arribava a fer fum. Ara, als pocs llocs que anam ens treuen el torró de marca, sempre dins la seva funda i sense llevar el preu, com si aquest fos l'indicador de com ha anat l'any. Els telèfons ens eviten moltes passes (quan funcionen), però també acaben amb moments entranyables.

Dels reis, que me'n direu, dels reis? Idò la culminació del gastòrum, la darrera escurada de butxaca. I és què no pots presentar-te enlloc sense un obsequi, i un obsequi, reconegut com a tal, és aquell que surt tres vegades (com a mínim) per dia a la televisió, i que a més braveja de costar més de mil duros; si el que voleu és quedar bé, aleshores, fixau-vos, només amb els que superen les 10.000 ptes., quantitats de menys de quatre zeros mereixen poca consideració. Si aquest és el vertader sentit de les festes...

Com a cosa particular volia contar-vos la nit de Cap d'any a Campos; des de fa una partida d'anys, la gent té el costum d'anar a acomiadar l'any vell i rebre el nou davant la Sala, el rellotge de l'Ajuntament és el punt d'encontre de centenars d'ulls, és una estona de molta bauxa i pens que podem sentir-nos satisfets quan cada any gaudim d'aquest moment, senyal que el cos encara respon. L'Ajuntament convida a beure un glopet de cava i llavors, molts d'anys! i cadascú al seu redol. Això seria l'ideal, però no, ca barre! la cosa no és tan planera: la convidada hi és, primeres autoritats algunes i capbuidades moltes; la beneïda d'escumós és segura i llavors botelles enlaire i vidres per terra, la sort va ser que no hi hagués cap desgràcia. Un parell volíem cantar La Balanguera enmig de plaça i, en comptes de cantar, tocàrem, tocàrem retirada, però. Les arcades de la Casa de la Vila eren el lloc més segur. Seria tan guapo que allò que bé comença bé acabàs! però sempre n'hi ha de dispocsats a desbaratar la festa.

Per acabar, Tieta, vull recordar-vos que dia nou d'aquest mes va ser Sant Julià, el patró del poble. En relació amb aquest Sant he sentit dir que era nadiu d'Antiòquia, o al manco d'aquells indrets, la qual cosa em fa pensar que devia ser de raça negra, amb això no vull dir res, el que sí que m'agradaria però, és que si vos en sabeu alguna cosa d'aquest fet m'ho contàssi; de precís n'heu d'haver sentit parlar. Jo, Tieta, sempre el pint amb el llavis molt estilitzats, cosa un tant irreal si el seu origen és el que em comentaren.

Res més, Tieta, només dir-vos que de normalització en parlarem d'aquí a un parell d'anys, ara de moment sembla que ni el noms dels carrers; perquè normalitzar és qualque cosa més que traduir.

Salut i fins el mes que ve. Any nou Tieta, però nebot el de sempre.

Dues besades de galta.



FOTO VIDAL

Vet aquí la quinta de l'any 40 a la plaça de Son Macià. Això era dia 18 de desembre de. 1988

Cartes dels lectors

Gràcies anticipades per la publicació d'aquesta carta, amb la qual, a més d'expressar la meua opinió, voldria desitjar un bon any a tots els campaners.

Podeu gaudir d'una biblioteca és una gran sort i ningú no pot negar la importància que tenen aquesta mena d'institucions per un poble i pel seu desenvolupament cultural, són coses tan evidents que no cal ni parlar-ne. El que sí que mereix una reflexió és l'horari de la de Campos. Una biblioteca mai no hauria de ser un

element decoratiu i a vegades em sembla que la nostra ho és. Jo em deman si no seria possible oferir més oportunitats als usuaris.

Per més oportunitats entenc: obrir un parell d'hores els dissabtes al matí, avançar l'hora d'apertura els horabaixes (segur que alguns d'aquests al·lots que passen el temps pel carrer ho aprofitarien) i no parlem de vacances, quans dels joves que feim BUP o FP o el que sigui no teníem treballs per fer, aquell és un bon lloc per reunir-se, espai, material de consulta i temps preciós que durant el curs manca.

El que en definitiva vull és demanar als responsables si ja que tenim una biblioteca no seria possible poder-la aprofitar com cal. Qualsevol oportunitat que es doni repercutirà en el bé de tots i no crec que econòmicament representi res de l'altre món. Gràcies de bell nou.

Un estudiant de BUP

Coses que passen

*Al darrer número, i dins aquesta secció, demanàvem a les autoritats sanitàries un aclariment sobre l'E-450, un additiu que es troba dins la llet repartida als nostres col·legis i que, segons una guia editada enguany, per produir descalcificacions als infants. Bé, hem rebut de mans del Batle un escrit adreçat al Sr. Onofre Ballester i Gayà, que, com a Delegat d'Ensenyament del nostre Ajuntament, s'havia interessat pel tema, consultant-lo a la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social del Govern Balear. Aquest organisme respon a la consulta i amplia, fins i tot, la nostra informació. L'E-450 és un polifosfat que no es troba tan sols a la llet industrialitzada, sinó també a uns 25 (vint-i-cinc) altres productes alimentaris que, infants i adults, solem consumir regularment. Un altre aspecte de l'escrit de la Conselleria és la explicació de quines quantitats en podem ingerir cada dia, sense que es produeixin descalcificacions: de 30 a 40 mil·ligrams per quilo de pes corporal.

Així, per tant, ja ho sabeu: l'E-450 és un additiu autoritzat, que es pot trobar en uns 25 aliments de consum freqüent i que per davall 40 mil·ligrams per quilo de pes i dia no afecta l'organisme humà.

El dubte que encara tenim és: com podem saber quines quantitats d'aquest additiu menjem i bevem diàriament? I quina relació hi pot haver entre l'ús d'additius als aliments industrialitzats i l'increment ver-

tiginós de tota casta de malalties dins la nostra societat?

Volem deixar ben clar que la intenció de RESSO no ha estat mai d'alarmar la gent, sinó més aviat informar-la objectivament. I com que pensam que les veritats dites a mitges poden crear més confusions que aclariments, al número 7 de RESSO ampliarem aquest tema, tractant dels efectes d'aquests centenars de substàncies anomenades genèricament additius i que de cada dia trobam més i més dins els productes industrialitzats que ingerim.

*Diuen que són a la venta algunes cases importants dins la Vila: Ca'n Gomila (de devora Sa Plaça de Sa Creu), Ca'n Pocolví (del carrer dels telèfons o Previsors). Pareix que la primera ha estat amb l'interès d'algun empresari campaner.

*Devers la carretera de Sa Colònia de Sant Jordi se varen vendre 4 quarterades de secà a 1.300.000 ptes. cada una.

*Ara la central lletera AGAMA S.A. subvenciona la importació de braves plenes del Canadà. Paga els interessos de la meitat del preu, que permet de pagar amb dos anys amb descomptes de la llet. El preu, sobre Aeroport de Son Sant Joan, és de 290.000 pts.!

*Els negocis del lleure pareix que van d'allò millor a Campos, ara diven que faran una Discoteca, o semblant, al molí den Pep, a la sortida de Campos cap a Felanitx. Hi participa, un important empresari campaner.

La pluviometria de 1988

Aquests darrers mesos tot hom es queixa de la manca de pluja. I tenim raó. Molts de pagesos varen sembrar i ja donen per perduts els adobs i la llavor. També és segur que aquesta secada es farà coneixedora en la salinització de l'aigua dels pous. També hem vist molts de corrals de figueres de moro amb les fulles exmotxades per tenir qualque cosa per donar als animals, etc. etc. Ja que la pluviositat no depèn de nosaltres, només podem esperar que el nostre Govern pren-

gui les mesures econòmiques necessàries per tal de compensar als pagesos les pèrdues que ja han començat a tenir i que si no canvia el temps encara tendran. No trobau, per cert, que el nostre Ajuntament també hauria d'empènyer un poc perquè aquestes ajudes econòmiques que tots emperam arribin qualque dia?

I ara vos oferim els litres d'aigua ploguts l'any 1988 a dos dels centres de seguiment de la pluviositat dins el nostre terme:

PLUVIÒMETRE DE LA SALINERA DE SALOBRAR

Gener	24.2
Febrer	7.6
Març	24.6
Abril	31.4
Maig	58.4
Juny	26.0
Juliol	21.5
Agost	0.0
Setembre	29.0
Octubre	43.5
Novembre	11.0
Desembre	6.1
TOTAL	283.3

PLUVIÒMETRE DE CAMPOS (nucli urbà)

Gener	9.5
Febrer	1.0
Març	28.0
Abril	43.5
Maig	65.0
Juny	18.0
Juliol	48.0
Agost	0.0
Setembre	33.5
Octubre	47.0
Novembre	7.5
Desembre	2.0
TOTAL	303

I que l'any 1989 en caiguin el doble!!



NOTÍCIES DE LA SALA

Al ple celebrat el passat 14 de desembre es varen aprovar tota una sèrie de punts que segurament són del vostre interès.

El batle va comunicar que ha arribat de Madrid una subvenció de 24 milions per dotar la primera línia de Sa Ràpita de més enllumenat públic i construir un passeig per a vianants. Hem de recordar que al Pla d'obres del 87 l'Ajuntament tenia projectat fer un gran passeig marítim a Sa Ràpita. Aquest projecte no es va dur a terme gràcies a l'oposició dels veïnats, els quals varen considerar que suposava un greu atemptat paisatgístic a la façana marítima rapitera. Sugeriren, com a alternativa, el traçat d'una voravia que anàs para-

lel·la a la carretera, a la banda de la mar, L'Ajuntament ho acceptà, i ara (després d'un any i mig) han arribat aquests doblers que serviran per enllestir aquesta idea.

Durant el ple es varen exposar els suggeriments que s'han fet a les normes subsidiàries. Va esser aprovada per unanimitat una sol·licitud que demanava, amb la intenció de construir-hi un club hípic, que es declarin d'interès social uns terrenys a Son Amer.

Un altre suggeriment aprovat, aquest amb l'abstenció de n'Antoni Ballester, va esser la que demanava que es consideri per les NN.SS. la possibilitat de que es puguin urbanitzar unes 100 quarterades de «sa

pleta de'n Monjo», a la carretera de Sa Colònia de Sant Jordi.

La denúncia de que l'aparcament d'Es Trenc estava grafiat amb unes dimensions exagerades va esser acceptada pel ple, el qual decidí de reduir les dimensions projectades. En canvi, s'acordà demanar al Parlament que l'aparcament de Sa Ràpita pugui tenir una extensió més àmplia.

Altres punts que es varen tocar foren la concessió a la Societat de Caçadors de l'explotació del restaurant de ca n'Estela, a raó de 25.000 ptes. de lloguer anual; l'habilitació de la Torre de Can Cós per ubicar-hi el despatx del batle i sala d'audiències, i la realització d'un estudi de necessitats sòcio-culturals, proposat per en Sebastià Roig, de cara a conèixer l'estat sòcio-demogràfic del poble. Aquest estudi, que es farà enguany, servirà per que la comissió d'assumptes socials de l'Ajuntament tenguí una orientació clara de cap allà on ha de dirigir els seus esforços.

En relació amb el canvi de nom d'alguns carrers, i davant les protestes de veïnats que no volen que es canviï el nom del seu, Sebastià Roig assenyala que si s'havien de canviar havien d'esser tots o cap. Per la qual cosa, els carrers proposats

pel canvi (Serrano, Dato, Sant Julià, Prim, Sureda, Laberinto, Ronda Estació, Soledad, Avenida de la Virgen, Truch, Damento, Escorial, Lepanto, Rector Socias i Victoria) seguiran amb l'actual denominació. Com excepció que confirma la regla, es decidí que la plaça Mateo Prohens passàs oficialment a esser Plaça des Pou Nou, nom més popular i conegut. L'argument per canviar el nom de la plaça fou «perquè no és un carrer, és una plaça».

Malgrat tot, la comissió de cultura indicà que no queda afectat per aquest acord la normalització lingüística dels carrers de la vila, la qual es durà a terme durant els propers 3 anys. Així mateix, la comissió de cultura va explicar que: «La intenció de l'Ajuntament, en canviar els noms dels carrers, no era altra que seguir uns criteris de substitució dels noms polítics o d'aquells que no estiguessin lligats al poble de Campos».

Redacció



DROGUERIA - FERRETERIA

CA'N ROS

Articles de Regal
Electrodomestics
Distribuidors PHILIPS

C/. Obispo Talladas, 1
CAMPOS



CRISTALLERIA PERELLÓ

Carrer Palmer, 1

CAMPOS - 07630

Tel. 65 00 95

La caça a Campos

Iniciam amb aquest reportatge una partida de treballs periodístics amb la intenció de radiografiar una activitat que, només a Mallorca, té més de 30.000 practicants: la caça. Ens limitarem a parlar del terme de Campos i pensam tractar aquest tema durant tres o quatre números de RESSÒ.

La caça, aquest entreteniment tan antic, s'ha transformat moltíssim en els darrers 40 anys. Avui dia és una activitat que tant a nivell d'illa com localment mou molts de centenars de milions de pessetes. Per una part la cartutxeria, i per l'altra l'equipament en general (escopetes, roba especial, lloguers de vedats, etc) representen un moviment de capital que les indústries fabricants de tot aquest material potencien i protegeixen movent uns fils econòmics i polítics amb moltíssimes ramificacions. El muntatge de la caça, com moltes altres activitats amb forts interessos econòmics, ha passat per damunt les normes elementals de respecte a la vida silvestre. Les conseqüències negatives les pagam tots, caçadors i no caçadors. Bé, no tots, perquè el negoci de les fàbriques de cartutxos i tota la xèrxa de distribució registra cada temporada uns beneficis astronòmics.

Per conèixer més de prop tota la problemàtica de la caça i els caçadors a Campos vàrem reunir-nos amb uns quants caçadors campaners veterans i durant un parell d'hores ens varen explicar el que podeu llegir en aquestes pàgines.

RESSÒ: com ha anat enguany la temporada a Campos?

ÇAÇADORS: aquest any ha estat dolent. Sobretot la mixomatosi dels conills i la poca pluviositat han estat els problemes més grossos. Per mor de la sequedat que hi ha per tot, ni les perdius ni els conills no han tengut prou menjar dins la pleta i han hagut d'anar-lo a cercar dins el conradís i així han tengut molt més poques defenses enfront els caçadors. La manca d'aliment també ha fet que els animals estiguessin més fluixos i més indefensos. La temporada dels tords ha estat bona, i almenys ha compensat la magre temporada de tórteres.

RESSÒ: quines diferències trobau entre la caça d'ara i la d'anys enrere?

ÇAÇADORS: jo tenc 57 anys i ja caçava als 18. Vos puc dir que des de la vorera de Son Rossinyol fins els Monjos tot era zona de caça lliure i érem dues dotzenes de caçadors a tot

el poble. Caçant tot un dematí només sentíem una colla de cusses i mitja dotzena de trons. I això que encara no hi havia malaltia. Per dins Es Gatovar trobàvem 40 o 50 perdius repartides en 3 o 4 esbarts. El ca sempre seguit donava senyes i anava alegre. Amb una escopeta de Lafluxé que a 30 metres ja no matava i amb cartutxos de pólvora negra, tirava vint escopetades un diumenge dematí i venia amb 4 o 5 conills i amb tantes altres perdius. Això que et cont pot donar una idea de la tranquil·litat que hi havia a les zones de caça de per aquí. Ara, en canvi, tot són vedats i no hi ha ni una tercera part de la caça d'abans.

RESSÒ: si éreu tan pocs caçadors, tots vos devíeu conèixer...

ÇAÇADORS: ja ho trob. En aquell temps caçaven amb ca mè mallorquí i escopeta: el picapedrer Confit, en Julià de sa Farinera, en Tomeu Soler, es Telegrafista, i Mestre Julià «Manacor». Per agafar dues



dotzenes de guàtleres només s'havien de passejar una estona pels trossos de prop del poble i de cada taperera se n'alçaven una o dues.

Els caçadors de cans eren l'amo en Tomeu «Boixa», el ferrer «Xorquet», en Joan Soler, son pare d'en Guillem «Pallisseta», en «Xo'a», en Mariano «Carut» i en «Pari-lla».

Les possessions que tenien guarda de cusses eren Son Rosselló, Son Cosmet i Son Ginard.

RESSÒ: aquesta disminució de les espècies per caçar que dius que patiu, quines causesté?

ÇAÇADORS: Ui! ara hem tocat fons. Em sembla que si n'hem de parlar arreu haureu d'anar a cercar un parell més de bolígrafs. Anem per parts, idè. En primer lloc, hi ha massa caçadors. Segons a quins redols -a una colgada de tords, per exemple- de vegades s'hi troben dos escopeters dins cada quartó de terreny. També

has d'escriure que molts d'aquests «caçadors» només ho són de nom, perquè només saben tirar a qualsevol cosa que es mogui, encara que només sigui un busqueret.

A continuació tenim la Reglamentació de caça que, segons el nostre parer, té molts de defectes.

Amb aquests dos punts de partida podem anar escovellant tota la problemàtica de la nostra caça, que és molt extensa.

RESSÒ: podrieu anomenar els principals problemes que es deriven d'aquests dos punts generals?

ÇAÇADORS: Mirau, per començar, el calendari de caça s'hauria de replantejar i introduir-hi uns canvis molt necessaris, especialment per a les guardes de cusses. També caldria que els caçadors tenguessin més representació dins la Junta que dicta la normativa de caça. Els guardes jurats haurien de tenir unes funcions molt més estrictes i, a més, fer-les complir, etc. etc.

RESSÒ: bé, per avui ja no ens queda més espai per discutir tots aquests problemes i les seves solucions. Ho deixam pel número de Febrer.

Gràcies per haver-nos dedicat aquestes hores.

Redacció



Foto d'En Charles Camberogue cedida per «Sa Nostra»

Entrevista a Miquel Alomar i Antoni Cànaves

Organitzadors del 2^{on} Torneig Obert d'Escacs de Sa Canova

En el moment en que es publicui aquesta entrevista el torneig d'Escacs de Sa Canova haurà arribat al seu equador. Fa dues setmanes **RESSÒ** va parlar amb els dos organitzadors perquè ens comentassin la tasca realitzada per poder treure endavant un dels aconeteixements esportius més importants del nostre poble.

Ressò.- Sembla que el torneig de Sa Canova s'ha consolidat com el més important de Mallorca, al manco per la quantia dels premis. Quins són aquests premis?

Miquel.- El primer premi és de 200.000 pts., més un trofeu valorat en 75.000 pts. més, el segon és de 100.000 pts., i així successivament fins arribar a un pressupost de més d'un milió.

Ressò.- I com ha estat possible assolir aquest pressupost tan elevat?

Miquel.- L'any passat el torneig va ésser un èxit, pel que les institucions i particulars que ens varen ajudar enguany ho tornen fer i, a més a més se n'hi han afegit d'altres.

Ressò.- Quins dies i quines hores es jugarà el torneig?

Antoni.- Cada dimecres de gener a les vuit i mitja del cap vespre i cada dissabte de gener a les sis, excepte el primer, que s'avançarà pel dia dels Reis a la mateixa hora.

Ressò.- Quantes inscripcions s'han aconseguides?

Antoni.- Unes vuitanta, superant amb un poc les de l'any passat, que no hi arribaven bé.

Ressò.- Hi ha molts de



Miquel Alomar i Antoni Cànaves (Foto Vidal)

participants campaners?

Miquel.- N'hi ha alguns més que l'any passat i tenc l'esperança de què se n'apunten tres o quatre més que encara no s'han decidit.

Ressò.- L'any passat els escaquistes campaners varen tenir una actuació bastant discreta, com veis les seves possibilitats per enguany? Hi ha cap campaner que pugui fer-se amb el primer premi?

Antoni.- El que està en millors condicions per aconseguir una bona classificació és En Miquel Ollers, ben bé pot quedar entre els deu primers.

Ressò.- El nivell dels jugadors serà semblant, més alt o més baix que l'any passat?

Antoni.- No hi haurà gaire diferència. Hi haurà els millors jugadors de Mallorca, amb l'excepció d'En Cosme

Brull, que no podrà venir per motius laborals.

Ressò.- Quines repercussions té el torneig a nivell de Federació Balear d'Escacs?

Antoni.- El torneig és vàlid pel rànking balear, els resultats dels jugadors es tendran en compte a l'hora d'elaborar la seva E.L.O. (puntuació que atorga la federació per confeccionar el rànking).

Ressò.- I quines repercussions pot tenir aquest a promoció del nostre poble?

Miquel.- Servirà perquè surti el nom de Campos als mitjans de comunicació. Hem enviat una circular a tots els medis de comunicació de Balears que s'han interessat bastant pel tema. Per exemple, Ràdio Popular fa comptes venir a fer un reportatge sobre el torneig.

Ressò.- Els participants són tots de les Balears o s'ha apuntat gent de fora?

Miquel.- Quasi tots són mallorquins, però hi ha una dotzena d'estrangers residents a Mallorca o que aprofiten les seves vacances per venir a jugar.

Ressò.- L'any que ve, hi haurà el 3^{on} Torneig Obert d'Escacs de Sa Canova?

Miquel.- Si continuam tenint la col·laboració que hem tingut enguany sí. És més, tenim ganes d'anar més amunt.

Ressò.- Serà en les mateixes condicions que enguany o mirareu d'aconseguir més projecció internacional?

Miquel.- La nostra intenció és l'any que ve donar-li categoria estatal i, l'altre internacional.

Antoni.- Per donar-li categoria internacional haurem de posar-nos en contacte amb qualche hotelier de la Colònia i posar un servei d'autocar per acompanyar els jugadors no residents a Mallorca a l'hotel on haurien de residir. Per això aniria molt bé que hi hagués algun hotel a Campos mateix, perquè els Mestres Internacionals els hi agrada poder-se'n anar tot d'una a la seva habitació una vegada haver acabat de jugar i això no serà possible aquí, perquè haurien d'esperar que partís l'autocar.

Des de Ressò donam l'enhorabona a En Miquel i N'Antoni per la seva iniciativa i els encoratjam perquè aconseguixin aqueixa categoria internacional, que tan de prestigi donaria al torneig com al nom del nostre poble.

Jaume Lladó

PEL SEU NOM ELS CONÉIXEREU



FOTO VIDAL

En aquesta fotografia de l'any 1931 podeu veure aquells joves músics campaners que durant uns quants anys varen animar amb les seves veus i el seu ritme les vetlades de molts de pobles (Campos, Lluçmajor, Porreres, Sa Pobla, Sant Jordi, Ses Salines, Santanyí, Es Pilarí, Ciutat, així com les revetles de Felanitx i les d'Andratx). Allò eren músics!! D'esquerra a dreta: Guillellem «de Sa Fàbrica», Pep «Bernadí»(+), Tomeu «Catoi»(+), Benito «Catoi», Llorenç «des Molí den Canals»(+), Andreu «des Molí de sa grava»(+), Sebastià «Sirvela»(+), i Miquel «Siona».

Nota.- Gràcies a la col·laboració dels nostres lectors hem identificat un dels dos nins que no coneixiem de la foto de les escoles del Palmer del número anterior. El número 26 és en Pau Ballester «Barraller», que viu a Felanitx.

Batec

Any nou, vida nova! Sempre se solen dir aquestes paraules i n'hi ha que ho diuen de veres perquè es proposen sempre qualque cosa que l'any passat no feren i que haurien d'haver fet.

Però aquest any nou, que ja mai tornarà, per el nostre poble ha bategat i s'ha manifestat prou fort dins la nostra història, crec que els dos vuits per a molts tendran un bon record si s'aturen a pensar-hi.

Qualcú diu que en arribar a l'edat jove que és la de la força, la de l'impuls, la del risc, etc. és bo aturar-se i pensar: Què faig jo? Com ho faig? i per què ho faig? Si pots dominar el teu caràcter veuràs que ets capaç de fer-ho i bé, i per a bé teu i dels altres. Sense fer massa renou, perquè si el que es pretèn és fer renou i que et sentin, ja no pots fer res de bo, perquè tot ja agafa un altre sentit, un altre ritme, es cau dins la vulgaritat, dins lo de sempre, molt

de renou i poca llana. Cal bategar amb ritme suau, amagat, igual i segur.

I ara que hi caic, m'atur a pensar amb tot lo que ha bategat dins l'any 88. Voldria pensar-hi tranquil, relaxat, sense bubotes que me desbaratin, conscient de lo que pens. Ho intent.

Al principi del 88, hi va haver els Reis. Ah sí! Varen esser guapos. I joves? Qualque patge. A lo millor enguany també n'hi haurà qualcun de jove. Hi aniré i segur que em tiraran besades i caramels.

Llavors va venir Sant Antoni, aquí sí que n'hi va haver de joventut. Ningú sabia qui era na Sebastiana Lladó i Sala. I amb les tres carrosses i la somera varen informar bé al poble. La festa va ser totalment animada pels joves, me va agradar sentir-los aplaudir i cridar. I és que quan hi són, hi són. Em varen dir que les feren en un dia i mig. I per els bastiments aprofitaren trossos que

hi havia a l'escorxador, col·locant-los amb brusca i un fred que pelava; però veig que si diuen sí, és que sí. I això que els qui feren les passes no anaven damunt les carrosses. Pens, que molts ajudaren a que la festa del trasllat de les despulles de Sor M^a Rafela fós tan participada. Ells fóren els primers que sense adonar-se'n feren caure qualque llagrimeta a més d'una mongeta dels Sagrats Cors. Ben segur que més d'un mai podrà oblidar-lo, a aquest bategar.

Sí, també vingué Sant Blai. N'hi havia de gent jove, a voler. I moltíssima a peu i amb bicicleta; els hi agrada sorprendre, idò així es fa «qui pot, pot». Ah, també, en el grup de Sant Blai hi ha gent jove. Es va beneir la campana nova i tot lluí de net. El cementiri que era un jardí abandonat, el repoblen amb plantes, arbres i arbusts de flora mediterrània. També hi havia pancartes fetes pels nins dels dos col·legis ad-

vertint que no passassin per damunt les cordes. Sí, sí, també hi ha Batec.

Ah! i també hi ha lo del camp de Son Xorc. Uns quants joves es dediquen als cotxes petits preparant-los i fent carreres. És més difícil del que sembla, just per anar per dins la pista. Que m'agrada...!! Llàstima que els joves no vagin a veure'ls, tant divertit com és. Dissabte hi tornaré amb la meva «pandilla». Sinó, què farem, rodolar com sempre! Hi anirem, segur. I llavors veus arribar qualque ultralleuger i també els avionets teledirigits. A més a més amb els dies tan bons que fa!

Oh! que he pensat de molt, crec que massa. Però, no he acabat, segur que podré tornar seure'm i pensar i recordar més coses d'aquest 88.

M'ha agradat aturar-me un poc, segur que podria contar més coses; sí, segur que em tornaré aturar...

Tup... Tup...

Notes d'Església

Que Sant Julià ens guï en aquest nou any!

Ja som altra vegada en plena feina, tot torna esser com abans, ja han passat les escalfors del cava, del torró i del bullici propis de les festes nadalques. Havent passat un any, mig de Ressò, és bo per a tothom i també, per a la nostra parròquia, de passar comptes i veure com hem avançat i què ens manca encara a fer (que sempre és molt). És un bon moment per fer projectes, per tenir il·lusió, per començar a corregir els propis errors, que sempre n'hi ha, siguem allà on siguem.

Dins la nostra parròquia hi trobam molta activitat. És així i ho hem de dir als quatre vents: l'Església, a Campos, és una de les entitats que duu i promou més activitats, que té

més presència dins el poble. Ara bé això ho deim des d'un punt de vista humà, cultural, si voleu. Fa falta analitzar si aquesta activitat significa una presència real del missatge de Jesús. És aquí on hem d'aprofundir més i veure què ens demana el nostre temps i el nostre poble com a cristians. Una bona reflexió seria entorn de les manifestacions populars de caire religiós o almanco, pròxim (beneïdes, carrosses dels Reis, processons, etc.).

És necessari retrobar sentit a aquestes manifestacions? O, més aviat, s'han de deslligar del bessó del Missatge de Jesús?

Un punt important dins la nostra parròquia és de millorar la formació a tots nivells. I

aquí és ben hora de dir que la catequesi i l'escola són necessàries per als adults tant o més que per als joves o nins. Facem un esforç en aquest sentit i vulguem adonar-nos del que significa avui ésser cristià. Cal llegir, escoltar, reflexionar i estudiar més.

De la pregària, què n'hem de dir? Estic content que qualcú pensi diferentment perquè això vol dir que també ell cerca. No podem tenir arrogància i dir que tenim tota la raó. Si que és cert que pregam amb massa rutina, (no vull dir amb massa freqüència). Hauríem de comprendre la necessitat de l'oració.

Un altre punt és la «modernització» de la nostra Parròquia i això, entre d'altres

coses, passa per una més gran responsabilitat, exercida de moltes maneres i, una d'elles, especialment, per un Consell de Pastoral Parroquial, tasca a la qual tots ens hauríem de sentir convidats, no per protagonisme sinó per servei.

Moltes altres preocupacions hi ha dins el nostre poble i dins la nostra Església, no ho desconec. Però hauria d'acabar, i també hem de pensar en les coses més de prop: la Festa de Sant Julià, com a patró, és un moment per pensar en la nostra parròquia de Campos. Després ja serem a Quaresma i Setmana Santa, que enguany també ens duran algunes notícies.

Bon Any 1989 per a tothom. Salut i Pau.

S'Esquella

La IV Trobada de Confraries de Mallorca es realitzarà a Campos

Des de fa quatre anys es celebren trobades anuals de representants de les confraries de Mallorca. La primera va tenir lloc a Ciutat, la segona a Sineu, poble de gran tradició confrare, la tercera, l'any passat, a Sa Pobla i enguany es realitzarà a Campos.

Des de l'elecció de Campos com a seu de la quarta trobada de confraries, ara fa quasi un any, una comissió gestora, en la qual hi ha representants de totes les confraries campaneres, ha duit endavant tota la tasca d'organització. Aquesta gestora té com a president En Lluç Miquel Fullana, com a vicepresident En Tomàs Garcias, com a secretària N'Agnes Nicolau i, com a vocals Na Margalida Martorell, N'Andreu Sbert, En Gabriel Sureda, N'Apòlònia Riera i N'Àngela Ollers.



FOTO VIDAL

A la reunió, a més a més dels representants de les confraries mallorquines hi assistiran les primeres autoritats municipals, autonòmiques i eclesiàtiques.

Dia 12 del proper mes de febrer, a les deu del matí tindrà lloc l'assemblea en el transcurs de la qual es sortejarà la seu de la cinquena trobada, entre els pobles que hagin presentat pre-

viament la candidatura.

A les onze i mitja hi haurà l'arribada de les autoritats i a les dotze es celebrarà una missa. A la una, Mossèn Guillembenassar llegirà el pregó de la trobada i, acte seguit es procedirà a la inauguració d'una exposició de vestits, estendarts, etc de les confraries mallorquines; exposició que tindrà lloc a l'Auditori i al Convent i que estarà oberta al públic dos o tres dies.

Finalment, la trobada acabarà amb un dinar de companyeria a les dues del migdia.

Ressò vos tindrà informats de tots aquests actes.

Jaume Lladó



Del te i del «te-at» o del rite iniciàtic

Sembla mentida que el fet de voler parlar normalment català a casa nostra pugui influir els nostres gusts en haver de demanar una consumició qual-sevol en un bar qualsevol.

No us passarà res gaire estrany si en asseure-us a la terrassa d'un bar (preferentment de la costa o de la ciutat), havent demanat un tallat, en fonètica mallorquina, és clar (aproximadament «teat») se us presenta el cambrer (castellano-parlant) amb cara de satisfet per haver-ho agafat a la primera, amb un te amb llimona a la mà.

Probablement haurà entès allò de «te-», ja que és molt semblant a l'espanyol, i haurà imaginat que el «-at» era l'equivalent de llimona, sucre o altres afegitons i haurà mirat d'endevinar.

Davant un fet com aquest pots reaccionar de diverses maneres: somriure i beure't el te, que no t'agrada gens ni mica, amb les dents estretes, o jugar-te el físic explicant-li que el que li havies demanat era un tallat, o sigui: un cafè amb una mica de llet, insinuant-li que t'ho canviï. Si tries la primera opció, en tornar-hi hauràs de canviar de beguda o de llengua, en no ser que l'hi vulguis descriure a poc a poc i de manera gràfica i clara.

Tota aquesta retòrica és simplement il·lustrativa pel que ve a continuació. Hauria pogut posar molts i molt variats exemples, però es tracta només d'insistir un poc en que és una responsabilitat nostra el fet de mantenir la nostra llengua.

No és impossible comunicar-se en català amb una persona que no domina o que, fins i tot, entén poc la llengua. De fet, cada dia més, veim com

qui vol agafar pràctica en l'ús d'una llengua adopta, com a sistema més eficaç, instal·lar-se per un temps en el lloc on es parla.

És ben segur que si, en el nostre cas, un castellano-parlant sent parlar català a tota hora n'aprendrà més aviat que si, per fer-li les coses més fàcils, li ho traduem tot. És una forma d'iniciar-los, per dir-ho d'alguna manera, a la llengua del lloc on ara viuen i, a la vegada, és l'única forma de protegir-la de la imminent extinció.

No es tracta de fer passar una prova de foc, molt més greu que la del tallat, a la persona que encara no sap gaire català, es tracta només de viure i conviure en la nostra llengua.

Fa falta convenciment i consciència sobre que la llengua és part important de la cultura d'un poble. La seva subsistència depèn només de la voluntat d'aquell poble. Per tant, abans de voler que els altres ho entenguin ho hem d'entendre i assumir nosaltres mateixos. Només amb l'ús podem arribar a la normalitat.

L'hàbit de canviar de llengua quan parlem amb determinades persones no fa més que posar en perill el dubtós futur de la nostra. I no en parlem de canviar-la quan hem d'iniciar una conversa amb qualsevol desconegut. Això significa iniciar unes relacions en una llengua que per ventura no és la pròpia de cap dels dos, però que ja no canviarà mai.

Potser convendria deixar de banda tota casta de perjudicis i actuar amb lògica; pensar que feim dos favors: un a l'extern en bé de la seva integració al conjunt del seu nou entorn i un altre, el més important, a la nostra llengua: la mantenim viva.

Magdalena Juan

GORI MULET
Feines amb tractor i pala
Amplària: 1m. Pes: 1500 Kg.

Telèfon: 58 24 39

Un comentari sobre el «Suplement pobles» dedicat a Campos

Divendres, 16 de desembre de 1988 va sortir l'habitual suplement del «Diario de Mallorca» dedicat a Campos, després de 47 pobles que ja han desfilarat per aquest suplement.

Que el nostre poble surti a una mitjà de comunicació d'àmbit tan extens com el DM és ja una bona notícia per el nostre poble tan desconegut, com molts d'altres, a la resta de les Illes Balears i ja no en parlem a l'Estat Espanyol.

Ara bé, això no pot suposar que llegim el Suplement amb esperit acrític. No. Perquè estimam Campos volem que el mostrin tal com és amb tota naturalitat. No fan falta maquillatges.

De les 18 pàgines que du, només 4 són en la nostra llengua, i en compt una de publicitat. Fins i tot la del Director General del Medi Natural, fora del títol, incomplint manifestament la Llei de Normalització, és en castellà.

Quant al contingut, com a quasi tots els números del suplement, molt pobre. Unes pàgines més aprofundint alguns temes campaners no haurien estat de més.

Les pàgines que hi ha totes donen interessants informacions i pinzellades sobre Campos, però quasi totes cerquen en la Història i el nostre passat per mostrar Campos. Només dues se dediquen a fer una anàlisi, més o manco acurada i des de diferents punts de vista, del nostre poble: des de la perspectiva cultural, En Damià Huguet en fa una bona descripció; des de la perspectiva econòmica, les paraules del Dir. Gnal. del Medi Natural són plenes d'esperança però no sé si als campaners ens serà fàcil assumir-les.

Per acabar, voldríem que el «Diario de Mallorca» anàs alerta amb detalls importants com l'escut del poble. L'animal reproduït era un lleó en lloc de l'os.

Redacció



PROHEMA S.A.

Estació Servei núm. 5.512
CAMPOS

Gremi Boneters, s/n - Tel. 75 01 00
PLÍGON LA VICTÒRIA
07009 - PALMA DE MALLORCA



TRANSPORTS MESQUIDA

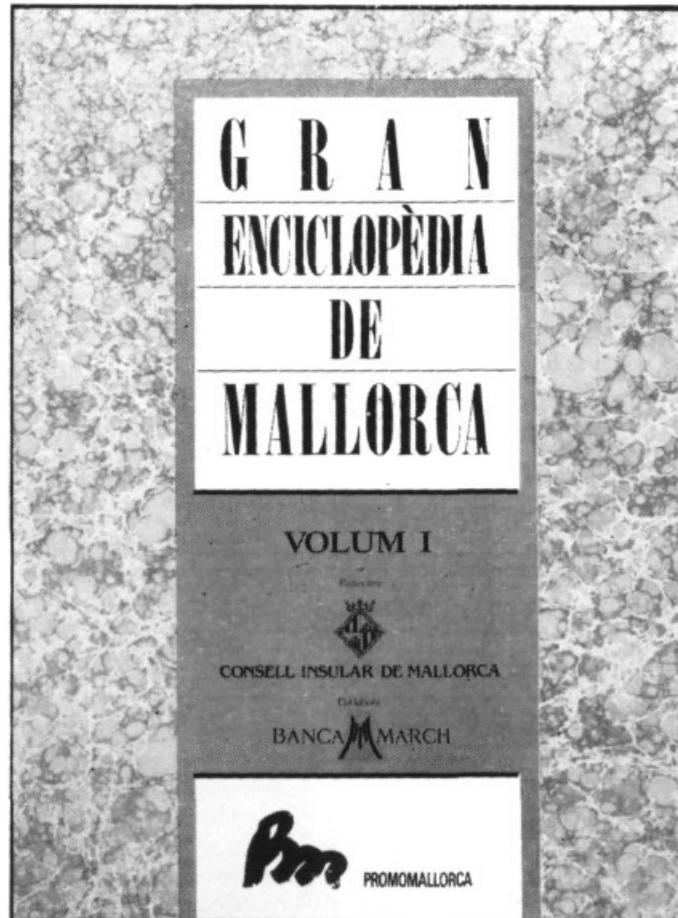
RONDA CATALUNYA, 9 - Tel. 65 01 47
07630 - CAMPOS

Les fites netes

Fa poques setmanes va aparèixer el primer fascicle de la «Enciclopèdia de Mallorca», una iniciativa promoguda per una empresa periodística il·lenca que ve a omplir un buit molt important en el transcórrer desgavellat de l'embalum cultural i editorial mallorquí: una cosa insòlita i quasi-quasi apoteòsica, per allò que té de transcendental i imprevisible, únicament possible en una terra com la nostra, on les coses més insospitades esdevenen reals i glorioses.

Aquests fascicles, d'aparició setmanal dins la revista «Brisas» -quin títol, val a dir-ho tot, més folclòric, encara que vengui a recuperar una tradició-; els fascicles, deia, són lliurats gratuïtament amb els diaris *Ultima Hora* i *Baleares*; i es té previst que l'obra sigui acabada d'aquí a uns tres anys i mig. La solvència i el prestigi intel·lectual del seu director, Miquel Dolç, i de l'equip redactor, fan tenir confiança en el projecte. No es tracta d'una obra exultativa, més o manco oportunista, lleugera de to i banal; sinó més aviat d'una obra ben feta, ben documentada, completíssima i correcta; una obra que vol deixar les fites ben netes en tot allò que concerneix el terreny del qual s'ocupa: Mallorca i els mallorquins, així en majúscules i ben concretament, cosa molt d'agrair, com en donen testimoni els fascicles apareguts fins ara.

El fet, però, no és el d'enalitzar ara aquest important esdeveniment editorial, encara que ens vulguem afegir als diversos comentaris elogiosos apareguts recentment a la premsa. Allò a que em voldria referir, directament i obertament, és al que fa a la participació dels campaners en el *súmmum* de l'obra. És a dir, intentar donar a entendre i reflexionar sobre el que significa -o hauria de significar- per als campaners, la inclusió a les pàgines de l'«Enciclopèdia de Mallorca» el tarannà de les diverses persones nascudes en aquesta vila: una gent, unes persones



que al llarg dels segles han duit a terme una tasca ben meritòria en els distints camps del saber i de la intel·ligència; i l'obra dels qual és oferta amb les precises lletres que el vocabulari atorga.

No em referiré als topònims de la geografia campanera, que tan sovint van apareixent a les pàgines de l'Enciclopèdia. I no en faré massa esment sobretot perquè la seva inclusió és motivada indirectament, amb un cert compromís. És a dir, que el topònim d'un llogaret, d'una platja, o d'una possessió és motivat per una causa merament circumstancial, de presència: l'antiga possessió de So n'Abraham (avui Ca n'Estela) hi és present des d'aquesta perspectiva referencial, i no per la importància concreta de la possessió ni del topònim. Òbviament és lògica i vàlida la seva inclusió a l'obra esmentada, perquè d'aquesta manera, al moment de consultar (una Enciclopèdia és, bàsicament, una obra de consulta) ens serà molt més fàcil trobar allò que volem conèixer amb una precisió més gran.

Anem, però, aprofundint una mica sobre les persones

ABRINES VIDAL, COLOMA -MADÓ COLOMA- (Campos 1887 - 1987) Inspiradora d'un receptari de cuina mallorquina, escrit, al seu dictat, per *madò Sabatera*, en llengua castellana i publicat per la Impremta Roig amb el títol de *Cocina Selecta Mallorquina* (1961). De la primera edició es va fer un tiratge de mil exemplars i va ésser tan sorprenent i exitosa l'acollida que li dispensaren els lectors, que va quedar exhaurida als pocs mesos d'haver-se posat a la venda. De llavors ençà, se n'han fet successives reedicions fins a arribar a la devuitena, tot assolint una xifra de vendes que oscil·la entre els 70.000 i els 80.000 exemplars. En reconeixement al seu mestratge, l'Ajuntament de Campos ha posat el seu nom a l'escola de cuina que funciona a la localitat.



Madó Coloma Abrines Vidal

campaneres que han aparegut, i les que apareixeran, a les pàgines de l'Enciclopèdia de Mallorca, i que seran, com es de preveure, un nombre important en el seu conjunt.

Fins ara -i el que dic que no serveixi de referència gratuïta- hi han aparegut, si no vaig errat: Coloma Abrines i Vidal, Joan i Miquel Adrover i Mascaró, i Miquel Aguiló i Forteza. Quatre campaners que han duit a terme, cadascun en el seu camp d'acció, una feina meritòria i digna d'esser donada a conèixer a les planes d'una obra tan important i de tanta transcendència com ho és una Enciclopèdia. Unes persones que, dit en bon mallorquí, han fet solc (o encara en fan) en el transcórrer quotidià de la vila, o fora de la vila. Són, per entendre'ns, una clara referència als signes d'identitat d'un poble, a una gent, i als quals em vull referir ben obertament.

Perquè, ¿què és d'un poble que no ha sabut gestar al llarg de la seva història unes persones que dignifiquin i ennobleixin la vila i tota la comunitat?

Millor dit encara. Són les persones que han realitzat una obra sòlida i de durada les que donen personalitat a un poble, i que fan que aquest poble sigui conegut pertot arreu. Així, com més important sigui l'obra feta per un campaner, a més llocs, i més llunyans, es concixerà aquesta obra, i conjuntament amb ella, es sabrà el lloc d'origen del creador de l'obra.

Una persona, viva o morta, va sempre lligada al poble que la va veure néixer -i potser també morir-. Totes les persones, personalitats i personatges diversos que apareixen a l'Enciclopèdia a la qual ens referim s'obren primer amb el nom del poble on va néixer el personatge i després es cita l'any del seu naixement, per continuar després donant notícia de la seva biografia històrica. El nom del poble, doncs, és un signe d'identitat importantíssim i referencial únic. És una fita. Ara bé. La pregunta que ens hauríem de fer és potser també aquesta: ¿Qui enorgulleix qui? ¿Què té de transcendental haver nascut en un lloc

determinat si s'obliden els orígens? Perquè hem de tenir en compte que un poble difícilment donarà caràcter a la tasca creativa o intel·lectual d'una persona; en canvi un creador, una persona normal podrà donar caràcter a un poble, i fins i tot fer-lo més digne d'esser apreciat.

És per tot això, i amb motiu de l'aparició d'aquesta Enciclopèdia a la qual m'he referit, que hauríem de meditar, i molt profundament, sobre la incidència i l'estimació que en el transcórrer dels dies ens motiven els campaners que estan fent una obra que sobrepassa els nivells de la normalitat i que just per això es fan personatges representatius. Però, ¿Qui fa cas de qui? Potser tots som excessivament egoistes, i rebutjam allò que tenim més a prop. Però en el fons estam orgullosos que aquella persona hagi estat -com nosaltres- un campaner comprès en la seva mesura; mentre que, també, molt possiblement intentam amagar l'estimació que li tenim. Tota una ambigüitat ca-

rregada de sarcasme, ben present avui en dia a cada raconada de la vila; testimoni de moltes evidències indignes que ara no ve al cas d'analitzar. Perquè, posats a esser sincers, hem de reconèixer que al manco ens satisfà de veure el nom d'un campaner a les pàgines de l'Enciclopèdia; i més encara si aquest és contemporani nostre i el tenim tractat.

El poble de Campos, no en dubtem, té moltes coses a agrair als insignes campaners que des de fa set-cents anys són una constància activa en el transcórrer de la intel·ligència arreu del món. El meu dubte, però, és sobre si aquests campaners -i em refereixo també als qui treballen engrandint la seva obra- tenen alguna cosa a agrair a la col·lectivitat campanera; una col·lectivitat que té el silenci com una arma, que calla quan vol i sovint s'amaga en les tenebres de la impotència. Perquè l'oficialitat campanera -que és injusta i bajanama- no ha fet cap passa per posar les coses al seu lloc. I ja ens entenem...

Damià Huguet

Llibres d'en Joan Molina (equip Graó)

Veritablement no es pot posar en dubte la importància que té l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura a la nostra societat. És el primer que s'ensenya a l'escola; i és en aquesta àrea on els programes de transorns de l'aprenentatge hi fan més força: si un nin fracasa en aquesta etapa difícilment podrà arribar a desenvolupar íntegrament les seves capacitats cognitives, perceptivo-motors, visuals, auditives, etc.

No és la meua intenció parlar dels transtors de l'aprenentatge en el camp de la lecto-escriptura, malgrat pensi que dins les meves possibilitats ho faria millor que el que ara he de fer. Del que us vull parlar és d'uns llibres per a l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura a E.G.B. Han sortit enguany al mercat editorial i són publicats per ANAYA, elaborats per l'equip «GRAÓ» for-

mat per Jaume Ordines i Llobera, i Joan Molina i Puigserver. Un dels dos llibres és de primer nivell d'E.G.B. (és aquí, en certa manera, on comença l'aprenentatge del qual hem parlat fins ara). L'altre llibre és pel segon nivell, no és més que una continuació de la tasca feta al primer llibre.

Pens que no es pot qualificar els llibres ni de bons ni de dolents perquè consider que un mètode de lectura pot esser molt bo per a uns nins i dolent per a uns altres. En gran mesura el seu èxit depèn de l'ús que en faci el mestre que l'utilitzi i de l'enfocament que doni a les activitats incloses dins l'aprenentatge i també, és clar, als llibres de lectura.

No hi ha cap activitat ni cap llibre que sigui una «fórmula màgica» per aprendre a llegir. Gran part dels resultats dependran directament del mestre i del seu entusiasme. Ha d'en-

tendre que la seva feina és molt important i vàlida. Ha de fer veure als nins la utilitat del seu aprenentatge, per què cal que aprenguin a llegir. El mestre ha de redescobrir juntament amb els nins el descobriment de les paraules.

Si des d'un principi el mestre ja pensa que llegir i escriure és una cosa difícil i hi va amb por, segur que els nins captaran la inseguretat que demostra i la faran seva.

Per tant: l'entusiasme del mestre és una peça clau, farà que l'aprenentatge de la lectura i de l'escriptura siguin agradables i profitoses per als nins.

Amb aquest escrit no és el meu interès fer una crítica positiva ni negativa d'aquesta publicació. Consider que pot esser una eina molt útil dins l'escola per als mestres que ensenyin a llegir i escriure en llengua catalana. Els textos

s'adaptin perfectament a la normativa que hi ha sobre les metodologies per a aquest aprenentatge i tenen present els dos aspectes de la lectura: la mecànica de llegir i, sobretot, el més important, la comprensió lectora -que el nin raoni i parli del què ha llegit, que sigui controlat per allò que llegeix, pels estímuls gràfics. És evident que ambdós llibres tenen en compte aquest segon aspecte.

L'única cosa que no he vist gaire clara, i no entenc per què ho fan és l'ús barrejat de l'article salat i l'article literari (amb clar predomini de l'article salat); personalment crec que en un principi, i tal com es presenten als llibres pot arribar a confondre als nins.

Però, com ja ho he dit abans, són eines de treball, i tot dependrà de l'actitud del mestre davant l'hermosa tasca que és ensenyar a llegir i escriure als nins.

Esperança Mulet Alcover

«Cantem Nadal», un concert amb el Convent de gom a gom

Dins aquesta colla de dies tan significatius que van, des de la Nit de Nadal -on no podem oblidar les Matines i el Cant de la Sibil·la - fins dia 9 de gener -diada de Sant Julià, nostre Patró-, passant per Cap d'Any i els Reis; dilluns al vespre, dia de Sa Segona Festa, es va celebrar en Es Convent, reple de gom a gom, un concert sota el títol «CANTEM NADAL», que amb tota certesa serà recordat per molts dels presents.

Sabem que els costums, precisament per costum, es fan tradició. Potser, que una de les més arrelades en aquest darrer cap de cantó del calendari sigui la de cantar nadeses o «villancets»; com també, la de la bulla dels més menuts en treure els pastorets arranconats per enllestir els betlems; com la de les famílies envoltant-se a la taula dels pares amb tots els fills i els néts o com la d'engalanar Es Convent i tots els temples d'aquesta Mallorca nostra amb aquelles blanques i belles neules.

Seguint més o manco un ordre per anar desgranant el que va succeir aquell vespre,

podríem començar recordant que Na Margalida Valls ens va recitar, ple de missatge, un conte infantil amb una sensibilitat i una dicció que no ha de menester envejarres a ningú.

A continuació, la Coral Sant Julià dirigida per na Magdalena Rigo, ens oferí dins les dues parts del concert vuit cançons, de les quals destacaríem, sobre tot, pel llarg aplaudiment del públic, «GLORIA IN EXCELSIS DEO», acompanyada a l'orgue per D. Guillem Bennàsser i en Tomeu Melià en «ELCANTDELSOCELLS».

Però, voldríem dir que independentment de la conjunció de veus més o manco aconseguida de la nostra Coral, sota tot l'entramat d'un concert, cal tenir present que, per exemple en aquest i quasi tots els de la Coral Sant Julià, hi ha interpretacions d'obres d'autors campaners. En el cas d'avui tenim el «VOU VERI VOU DE STA. ANNA» de D. Guillem Bennàsser i el «VOU VERI VOU» de D. Bartomeu Ballesster, bellíssims tots dos, no fa falta dir-ho, sinó sentir-los. Hem de creure, idò, que és molt significatiu i de lloar comptar amb grans músics i

compositors dins ei nostre poble, i que al mateix temps la Coral pugui servir-se'n i escampar a la vegada per altres pobles les notes de les partitures dels «nostres» compositors.

Parlant ara d'un d'ells, és de justícia deixar constància avui, del redescobriment que férem aquella nit -que ara ens mou a fer-ne una crònica sense cap pretenció- de la vàlua musical de D. Guillem Bennàsser. És d'agrair i d'enlairar la interpretació a l'orgue que de la Sibil·la ens oferí. Entre cada una de les estrofes d'aquest antiquíssim cant, en què na Dolors Sánchez amb la delicadesa de la seva veu ens recordava allò de «el jorn del judici...», D. Guillem feia autèntics virtuosismes amb aquesta joia d'orgue que tenim.

Finalment hem de treure a rotlló i de molt bon gust, un altre triomfador d'aquella vetllada nadalenca. Es tracta naturalment de LA CORAL INFANTIL SANT JULIÀ, encara de curta vida i que està composta per uns trenta-cinc «petits-grans cantaires», la majoria d'ells entre 8 i 10 anys. Pre-

cisament, per aquest poc temps que duen de rodatge és de reconèixer la tasca feta i ben feta per na Magdalena Rigo, i que quedi clar que no ho deim amb ànims de rentar cap cara a ningú. Si ens posam a pensar el que és assajar unes cançons amb més de trenta nins i nines, memoritzar les lletres -ja que com vérem, no duien partitures-, aprendre els tons -encara que només sia a una veu-, les entrades, els finals i la postura i presència de tots ells, hem de seguir pensant que aquesta Coral Infantil Sant Julià, si no surt d'aquest camí emprès pot arribar molt amunt. Hem de deixar constància, també, dels solistes Miquel Rigo, Catalina Marín, Maria Mas i Margalida Nicolau, ja que tots ells deixaren el llistó ben alt.

Per acabar, les dues Corals conjuntament, tancaren el concert amb el conegudíssim «ADESTE FIDELES» i que davant un Convent que feia goig de veure, amb tanta gent, es va haver de repetir amb l'entusiasme i les mamballetes de tot l'auditori present.

Joan Pomar Mir
30-12-88



FOTO VIDAL

Ull crític

Fa un mes que aquest cotxe va trabucar dins un passatge prop de la vila.

L'Ajuntament està avisat fa tres setmanes. Fa molta nosa.

Ajuntament: Què hem de fer?

Medi ambient

Hi ha uns redolets dins el nostre poble que pateixen un abandó quasi total i que haurien d'estar molt ben atesos perquè, com se sol dir, són el mirall d'un poble. Em referesc als jardins públics, a les places. Costaria ben poc que estiguessin ben tenguets, només es tractaria de sembrar-hi qualque ramell i, és clar, ocupar-se de regar-los quan és hora, entre-cavar-los, adobar un poquet, etc. Amb l'excepció de la Plaça des Pou Nou, les altres estan més malament que bé.

Au idò, jardineros municipals o com vos vulguin anomenar, que si voleu, en sabeu. Ja sé que teniu un problema, i és que els infants quant juguen espenyen el que sembrau. Però, i què hem de fer? no els podem tenir fermats. Vosaltres sembrau, i ja ho veurem.

Bé, si voleu, també tenc una solució possible: llevau les pasteres i feis-ho tot parc. No estaria malament, eh?

Ah! no hi pensava, l'enrajolat també necessita mà de metge. Ja que adobam les voravies, també podem adobar les places. Per cert, fa pocs dies vaig veure un homonet que va pegar una travelada amb una rajola un poc alçada, per mor de les arrels dels pins, i per sort no es va trencar res, però els que el miraven reien a lestotes.

Per acabar vos faig a saber que s'acosta l'època de tomar les bosses d'eruga dels pins. Sabeu que hi ha altres maneres de tomar-les, i més econòmiques que amb escopetades? Comprenc que n'hi ha que estan molt amunt, però a les que quasi arribau amb la mà, no hi ha perquè fotre'ls dos trons.

Al número de Febrer tractarem de ELS ARBRES URBANS I ELS SEUS ASSASSINS.

Col·lectiu Verd

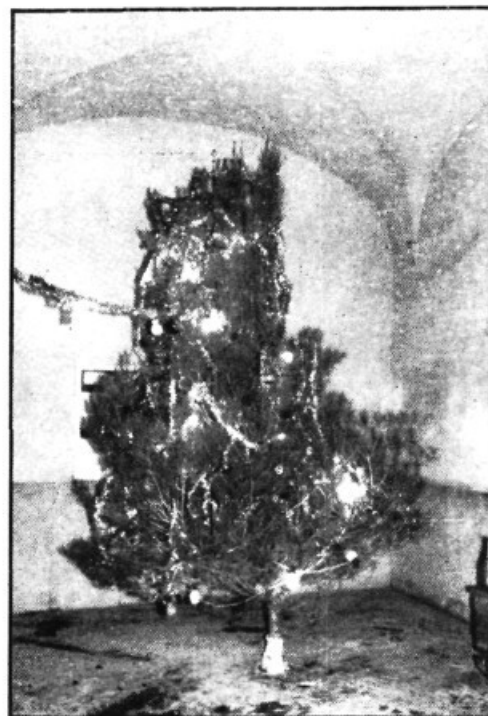


FOTO VIDAL

Mon cor estima un arbre: més vell que l'olivera, més poderós que el roure, més verd que el taronger, conserva de ses fulles l'eterna primavera i lluita amb les ventades que atupen la ribera com un gegant guerrer.

(Primera estrofa de LO PI DE FORMENTOR de M. Costa i Llobera)

Distribucions de begudes

S. GINARD

SCHWEPPE
AGAMA
EL BATURRICO
ESTRELLA DORADA
KRONENBOURG
AIGÜES MINERALS

MAGATZEM

Final travesia C/Norte

CAMPOS

Què és estimar un arbre? Qui el talla, l'assassina arrancant-li la soca, ben segur que no l'estima. Aquest jove pi de la foto, ple de vida fins fa un parell de setmanes, ja ha perdut la verdor, ja ha acabat la seva primavera, ja és un cadàver, un caramull de llenya.

Quina cosa més inútil i injusta que és tallar un pi simplement per decorar, com si no hi hagués altra manera més digna i humana de fer ambient nadalenc. Amb una branca d'ullastre o una branca seca d'ame-

ttler en podríem sortir perfectament i seria, fins i tot, de més bon gust.

El nostre Ajuntament no demostra precisament una actitud gaire ecologista ni d'amor a la naturalesa sacrificant cada any un pi com aquest.

Francament pensam que això fa més pena que altra cosa i quedaria millor i faria més planta no posant res, si és que no hi ha prou imaginació per fer-ho d'una altra manera.

Col·lectiu Verd

Objecció de Consciència

El nostre grup, dins el marc del Consell de Joventut de les I.B. ha fet una proposta per col·laborar en la Prestació Social dels Objectors de Consciència. Aquesta proposta pel 89, es concreta en dos programes: la Trapa i Campanyes de Sensibilització, per a un màxim de 5 i 3 objectors respectivament.

Qui desitgi més informació o estigui interessat en el tema pot adreçar-se a l'A.O.C. que continua oferint un servei d'assessorament el divendres, de 7 a 9 de l'horabaixa.

G.O.B.

Fotos Nit de Cap d'Any



FOTO VIDAL

11 h. 50'30". Són els darrers minuts del 88



FOTO VIDAL

12 h. 0'1".- Comencen a tocar les primeres campanades. Tothom més afanyat que mai per acabar-se el raïm abans que acabin de tocar les dotze.



FOTO VIDAL

12 h. 0'03".- No tots es preocupen pel raïm. Comencen les dutxes de cava. Cametes me valguen!!

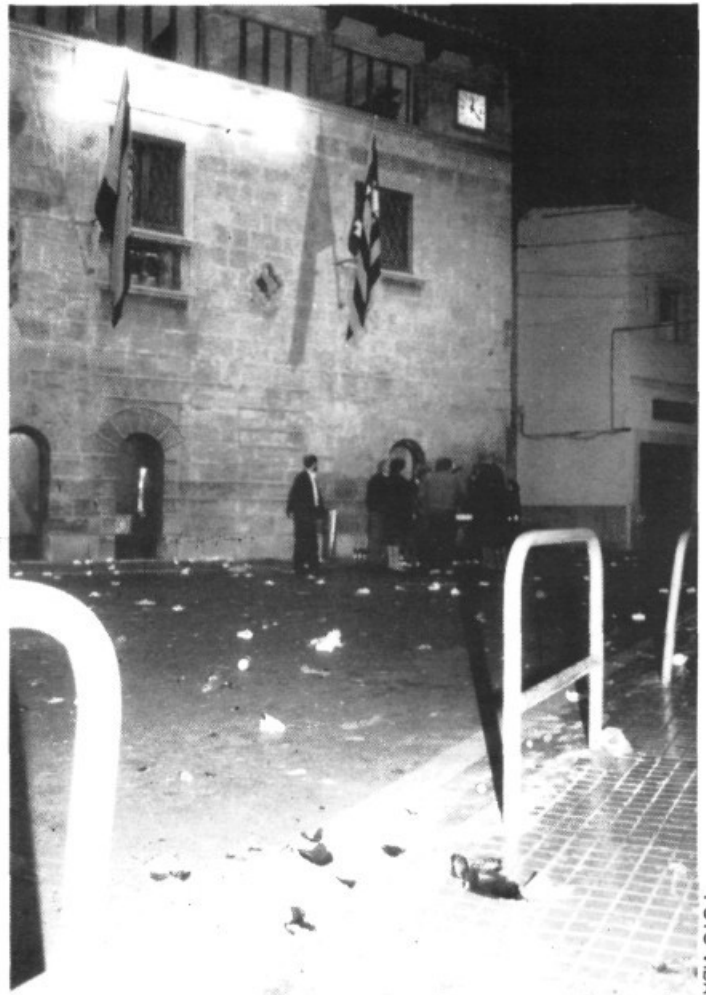


FOTO VIDAL

12h. 21'.- Llàstima!. Aquests vidres són un perill evident per a vianants i per a cotxes. Això ja sobra. És vertaderament inevitable?

Fotos dels Reis



Com veis enguany hi havia una gentada a veure els Reis. Però en lloc de mirar-los miren en terra, què deuen cercar?

FOTO VIDAL



FOTO VIDAL

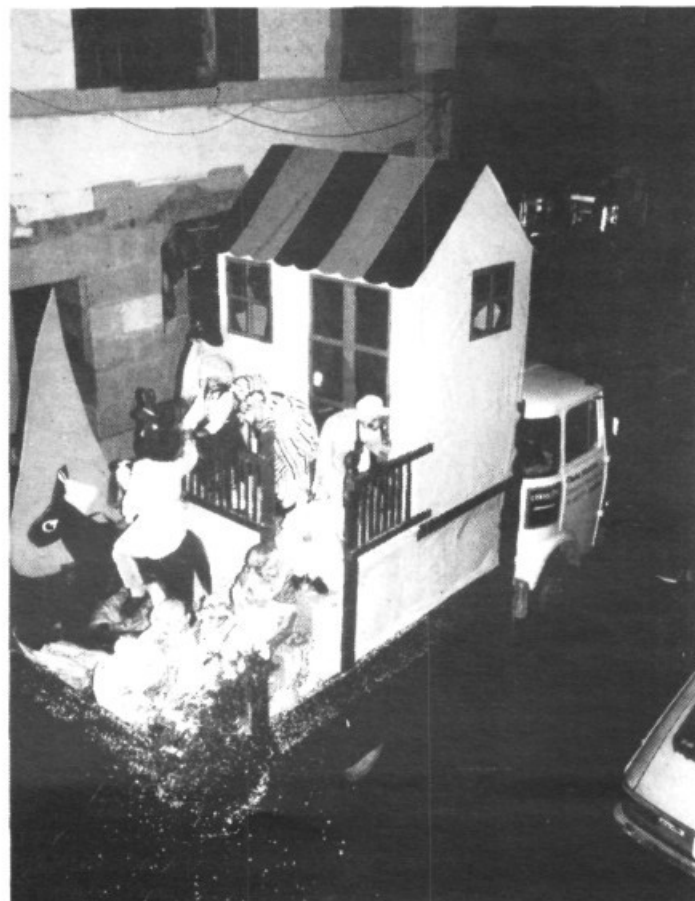


FOTO VIDAL

Entrevista a Joan Veny i Clar «Terrola»

- Fins quan va viure a Campos?

- Fins als desset anys, és a dir que vaig passar la meua infància i adolescència aquí.

- On va anar a escola?

- Primer vaig anar a escola amb les «monges pobres», que eren les franciscanes, després a les Escoles Públiques, i allà ja vaig començar, a partir dels 10 anys, a preparar-me per al batxillerat. Hi havia dos mestres, D. Miquel Montserrat i D. Jaume Prohens, de Felanitx, que preparaven alumnes per a examinar-se a Lluçmajor. Després, crec que quan feia sepon, es va fundar el Col·legi fra Joan Ballester, que tenia per seu Cas Sant i després can Pieres, al costat del cine Modern. Després de dos o tres cursos es va traslladar a casa del senyor Gomila, que havia fet una casa nova i havia destinat el primer pis a col·legi. Venien, una vegada o dues per setmana, professors de Palma especialistes en Matemàtiques (com D. Joan Nadal) o en Lletres (com D. Eusebi Riera i el Sr. Alomar). Vaig anar un any a examinar-me a Lluçmajor, el curs següent haguérem d'anar a Palma, -per cert que hi va haver molts de «moixos» (suspensos)-, però després ja ens examinàvem aquí.

- Què recorda d'aquests anys, alguna anècdota?

- Tenc molts de records agradables. Però la memòria em flaqueja per retenir fets i anècdotes. Per exemple, record aquella monja franciscana, sor Paulina, peticona i arrugadeta, però dotada d'una gran personalitat, que imposava uns càstigs molt severos: com tenir els braços estesos amb llibres, fer una creu en terra amb la llengua...

- La llengua de l'ensenyament d'aquests anys era el castellà.

- Sí, sí, era la llengua oficial i la que s'usava. Als passadissos i entre nosaltres empràvem el mallorquí, evidentment, però era considerat un «patois», una varietat d'anar per casa. A vegades algun professor, com D. Miquel Montserrat, feia alguna expansió en mallorquí perquè quedàs més clara alguna cosa (això demostra

D. Joan Veny, professor de la Universitat de Barcelona, és un dels personatges més destacats actualment dins el món de la Lingüística i la Dialectologia Catalana. Va néixer a Campos l'any 1932 i manifesta sovint el seu orgull d'esser campaner i mallorquí. Per tal de conèixer-lo millor hem volgut aprofitar la seva estada aquí durant les vacances de Nadal per fer-li aquesta entrevista.

que hi devíem tenir més facilitat) i també per ensenyar-nos gramàtica castellana a vegades ens feia comparacions amb el mallorquí.

- I, fet el batxillerat, quins estudis vingueren?

- Una vegada aprovat aquell monstruós Examen d'Estat vaig dir a mon pare que volia estudiar Lletres a Barcelona. Vaig anar-me'n juntament amb en Simon Coll, que estudià Dret, i en Julià Prohens -ja dorm la pau dels justos-, que estudià Medicina. No sabia encara molt bé què faria, però després dels dos cursos comuns que es feien aleshores em vaig decidir clarament per Filologia Romànica. Jo sabia que hi havia professors bons i això em donava una garantia.

- Quines influències o motivacions hi va haver perquè decidís estudiar Filologia?

- Crec que el meu gran amor per la llengua em va arribar a través de la història local. Arran d'uns concursos que premiaven monografies sobre oratoris (de la Font Santa, de Sant Blai...), juntament amb en Julià Prohens, vaig començar a trepitjar arxius i a remenar papers vells dels segles XVI i XVII. Vàrem veure que sortien paraules estranyes i que la gent escrivia en la seva llengua pròpia. I aquí per part meua crec que va néixer aquest interès i aquesta curiositat per la lingüística, a la qual sempre he donat un sentit històric.

- Ha dit que ha tingut professors bons, quins podria destacar?

- Badia -que ha estat el meu gran mestre-, J. Bastardas, Riquer, Aramon, Rubió i Balaguer... Aquest darrer, d'una manera ex-

traoficial, va fer possible el meu primer contacte seriós amb la literatura catalana: ens reuníem periòdicament un grupet de deu o dotze a casa seva, estil catacumba. També m'han ensenyat i ajudat molt, encara que no hagi anat a classe amb ells, J. Coromines i Francesc de B. Moll, pel qual sent un gran afecte.

- A la Universitat no es podia fer res en català?

- De cap manera, hi havia una por grandiosa. De tal manera que, acabada la carrera (el 1954), vaig anar un any a Lovaina (Bèlgica), amb una beca, i de tornada m'anomenaren professor de classes pràctiques i una d'aquestes classes era ortografia catalana. Doncs bé, l'havia d'impartir en castellà. Després de bastants d'anys es començaren a entreobrir les portes i, d'acord amb els estudiants, explicava el darrer quart d'hora en català. Realment la nostra llengua ha passat per un itinerari difícil.

- La seva carrera professional és ja llarga i meritòria. Duu trenta anys de servei a la Universitat. Ha estat molts d'anys adjunt (l'adjunt té la missió de substituir el catedràtic), tasca que va compartir amb la de catedràtic de francès d'Institut (va exercir aquest ensenyament dos anys a Lleida i després a l'Institut Verdager de Barcelona). Però l'any 1973, aproximadament, es va crear un cos d'adjunts numeraris de manera que els que duien més de cinc anys de servei a la Universitat podien incorporar-s'hi. Aleshores va haver d'escollir entre Institut o Universitat i, preferí la segona. Fins quan va ser adjunt nume-

rari?

- L'any 83 va sortir una càtedra de Dialectologia Catalana, que era el que jo havia fet predemoninament, encara que no l'única cosa, perquè també he fet Història de la Llengua, Gramàtica Històrica, Etimologia, edició de textos, etc. Vaig guanyar aquell concurs-oposició i actualment som catedràtic de Dialectologia Catalana i faig aquesta assignatura a tres cursos de devers dos-cents alumnes en total.

- Com és un dia normal de la seva vida?

- M'aixec devers les 7'45. Me'n vaig cap a la Universitat amb metro, generalment. Faig dues o tres classes, segons els dies. A més en faig tres per setmana de morfologia i sintaxi a universitaris americans. Després despax la correspondència, em pos en relació amb els col·legues de la secció de Llengua i estic al Departament fins a les dues perquè hi ha també unes hores de visita que són molt interessants per mi: els alumnes vénen a consultar-me dubtes i problemes sobre treballs, tesis, tesines, etc. i el diàleg no pot ser més enriquidor. Després, cap a casa a dinar, un poc de descans i tenc unes hores per preparar alguna classe, redactar un article, fer fitxes, etc. Tres dies a la setmana, a les set del vespre he de tornar a la Universitat per fer una o dues hores als de nocturn. Després cap a casa, sopar, una mica de televisió i un poc més de feina altra vegada. Abans me n'anava a dormir a la una o a les dues, però ara ja més prest.

- Quina relació manté amb Campos?

- Bé, jo vaig néixer aquí, al carrer Pare Alzina número 9, abans número 11, i encara que la meua vida i la meua carrera s'ha desenvolupat a Catalunya no m'he desconnectat mai de Campos. Aquí tenc la meua mare, que ja és molt major, el meu germà...; n'Estrella, la meua dona, també és d'aquí i hi té la seva família. Generalment venim com a mínim dues vegades a l'any: per Nadal i un mes llarg a

l'estiu.

- Pensa retornar a viure a Campos qualche dia?

- Estic molt lligat a Barcelona, a la Universitat, allà hi tenc els meus tres fills, col·legues, especialistes de tota classe que són importants a l'hora de fer investigació, hi ha també la Biblioteca de Catalunya, una gran empenya cultural, etc. Són factors que contrasten amb l'aïllament d'aquí. Però la meua estimació per Campos no morirà mai, m'hi uneix un cordó umbilical ben fort i sempre que ha fet falta he col·laborat en tasques culturals d'aquí. Em queda molta feina per fer. Més endavant, si Déu em «presta vida», com diuen els francesos, no em desagradaria venir a gaudir de la pau i cordialitat campaneres.

- Què pensa del fet d'haver posat el seu nom al Col·legi Públic de Campos?

- He estat molt content, per descomptat, però pens que és un honor immerescut, que hi ha una desproporció entre aquest honor i els mèrits que jo pugui tenir. He fet feina honestament i res més. Quan m'ho proposaren vaig pensar que podien trobar algun personatge a la història de Campos que tingués més mèrits. Sembla que volien que fos de Campos, del ram de l'ensenyament i que hagués tingut un paper en la defensa i il·lustració de la nostra llengua.

El que em va convidar a acceptar va ser que no era una imposició d'un o de dos o tres, sinó que semblava el resultat d'un tempteig tant dels membres del claustre de les Escoles com de l'Ajuntament, és a dir que era una decisió democràtica, la qual cosa és també motiu de satisfacció.

- Què parlem a Campos? Podria citar alguna peculiaritat?

- Parlem, naturalment, una modalitat de català. Totes les llengües tenen varietats i subvarietats. Dins les varietats de català hi ha el mallorquí i com a subvarietat podríem parlar del campaner, amb alguna característica particular, però no massa específica. Per exemple la K i G tan fortes, tan «mascles» de *cara, gana*, per exemple, a diferència d'altres pobles com Felanitx o Santanyí que articulen aquests son mediopalaletitzats, més «femenins». També aquesta I intervocàlica reduïda a grau zero: *Palla*, pronunciat ja no

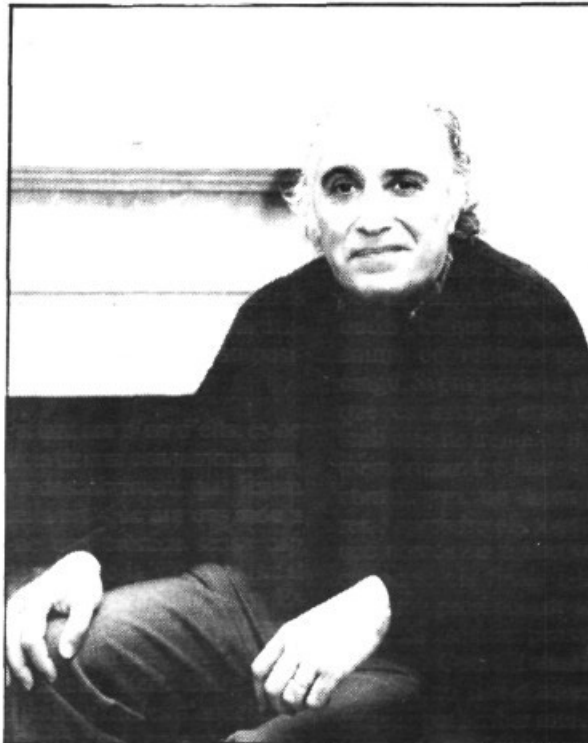


FOTO VIDAL

paia, sinó *paa*. També algunes paraules com *xulla* (pronunciat: *xua*) significant sobressada (ma mare, que és de Lluçmaior, sempre em corregia), i altres com *refús* (a altres llocs *raïssons, grescos*, etc.) *rest* (això que posaven per endiumenjar els carrers) i algunes altres.

- La situació actual dels diversos dialectes catalans és d'uní o de disjunció?

- En el domini català, a diferència d'altres llengües, mai no hi ha hagut diferències profundes. Això sempre ha cridat l'atenció als especialistes, tant d'aquí com estrangers. En occità, per exemple, difícilment un parlant gascó es podrà entendre amb un parlant de Marsella; els dialectes italians serien un altre exemple. En català, en canvi, un parlant rossellonès es pot entendre perfectament amb un parlant barceloní, o un campaner amb un lleidatà.

- Quin registre usa davant els seus alumnes. Quin ha d'usar els professors de català i d'altres assignatures; concretament a Balears quin article: *el i la* o *es i sa*?

- Sembla que el fet d'impartir classes suposa un cert nivell de formalitat per tant, teòricament, el nivell de llengua que s'ha d'usar no ha d'esser baix ni vulgar. Però si actualment es fa l'ensenyament amb un caire més familiar, més

amistós, sense tarimes... es pot usar un registre més col·loquial i amb l'article salat (*es i sa*).

També hauríem de tenir en compte el nivell, l'edat, dels alumnes. Per exemple alguns especialistes aconsellen que els primers anys d'escola a E.G.B. s'usi la modalitat més acostada al parlar col·loquial del nin i, de manera gradual, anar fent-li conèixer quins són els elements que entren dins el català estàndard. Ara bé, per fer això es necessiten molt bons professors i molt ben preparats i potser no abunden.

- Quin article pensa que s'ha d'escriure en els rètols toponímics balears?

- Jo no estic d'acord amb els qui, com Gabriel Bibiloni, defensen l'ús de l'article literari en els topònims. Pens que si és *Sa Ràpita* i *Ses Salines* s'ha d'escriure així. Els topònims no són apel·latius corrents i això es demostra, per exemple, amb la doble concordança amb el verb; podem dir: «Ses Salines ha fet millores als carrers» (o «han fet»). Hi hem d'afegir el tractament paral·lel en el català peninsular de Cadaqués, la consciència popular (fins i tot entre els usuaris d'*el i la* en registres formals), etc.

- Com podríem fer entendre a un mallorquí, a un campaner, que el nom científic i general de

la nostra llengua és CATALÀ i així evitar tants de problemes que provoca aquesta simple «qüestió de noms»?

- Exactament, ja ho va dir Fuster: «no és més que una qüestió de noms» i el nom no fa la cosa. Si volen dir valencià o volen dir mallorquí que ho diguin mentre es considerin integrants dels països de parla catalana.

Els podríem dir a aquesta gent que això està assumit per tots els científics del món que coneixen aquest tema. D'altra banda necessitem un nom que designi aquest conjunt de parlars i el mot tradicional i molt usat històricament és: català. S'ha intentat inventar altres noms com *bacavès* (balear, català, valencià), però era una cosa totalment postissa i sense sentit.

Tot això, socialment i lingüísticament, és molt important i delicat. No es tracta de dir «no vols brou, idò tassa i mitja», cosa que pot empitjorar la situació. Cal fer-ho amb estratègia i prudència dient, però, les coses clares i anar informant la gent, ja que bàsicament es tracta d'un problema de falta d'informació. Per això la ràdio, sobretot les ràdios locals, la televisió, les revistes (com RESSÒ), etc. han de jugar un paper important i entre altres coses fer entendre, d'una manera implícita o explícita, la qüestió dels registres, és a dir que no parlem igual a una situació informal, familiar, etc. que a una situació formal, més elevada, en la qual no usaràs vulgarismes ni castellenismes. També podem fer entendre que *al·lot* i *tassó* són correctes a qualsevol nivell i hem d'evitar la deducció infantil de pensar que el simple fet d'usar unes altres paraules per denominar aquests conceptes significa que es tracta d'una llengua diferent.

- Els castellanismes (lèxics, fonètics, sintàctics, morfològics) són un dels virus del català actual. Quina raó podem argumentar per explicar la necessitat de la seva correcció?

- S'ha d'explicar que són conseqüència d'un desenvolupament lingüístic anormal en què hi havia una llengua dominant que interferia en la llengua dominada. Això va en contra de la genuïtat de la llengua i s'ha d'evitar; sobretot els casos en què vénen a substituir paraules pròpies: per què hem de

dir «sello» si tenim *segell*? S'ha de lluitar una mica per intentar bandejar el castellanisme i usar les formes nostres.

La proposta de *La verinosa llengua* d'acostar-nos al parlar viu, a totes les formes que s'usen (sobretot a Barcelona), és molt arriscada, i més en una llengua tan malmenada com la nostra, perquè en deim molts de disbarats; basta sentir algun conseller o personatges que ocupen càrrecs públics importants, és per tapar-se les orelles.

Si acceptàvem totes les formes com «pues», «desde luego», etc.

que són vivíssimes, faríem una llengua estranya, no sé quin nom li hauríem de posar.

- Podria comparar un poc la situació lingüística de Barcelona i la de Mallorca (Palma).

- No la conec molt bé, però sens dubte l'actitud de la gent i la situació és millor allà, malgrat el gran nombre d'immigrants, que arriba a un 50%. Potser aquí el Govern Autonòmic (ni els ajuntaments) no organitza gaire coses com, per exemple, la Campanya de la Norma que va organitzar allà n'Aina Moll.

- En general, com veu el present i el futur de la llengua catalana, optimista o pessimista?

- Jo tenc 56 anys, he viscut aquelles èpoques de catacumba en què fèiem classes d'ortografia catalana en castellà. Per això quan comparem veim que s'ha millorat bastant, s'han fet passes importants i confii en el canvi de generació i en els mitjans que hi ha ara, cosa que fa uns anys no hi havia; confii en l'escola, en la televisió, en la premsa, en els «Ressons», etc. Crec sincerament que podem

esser optimistes i confiar un poc també en el temps polític.

- Sabem que, a més de multitud d'articles publicats a llocs diversos, té publicades una sèrie d'obres importants com *Paralelismos léxicos en los dialectos catalanes* (1960), *Estudis de geolingüística catalana* (1978), *Els parlars catalans* (1984), *Introducció a la Dialectologia Catalana* i altres. També, juntament amb Badia, ha estat promotor i director de l'*Atlas lingüístic del domini català* que encara està per publicar. Actualment té alguna publicació preparada?

Sí, moltes coses, articles de poca difusió a revistes especialitzades, miscel·lànies d'homenatge, i tenc en premsa sis o set coses. Tenc en preparació un llibre que és una antologia històrica de textos catalans una mica comentats, textos des del segle XIV fins als nostres dies, un altre sobre el dialecte eivissenc, una història de la dialectologia, etc. També amb una col·lega de Salamanca preparam una traducció al català i a l'aragonès, del s. XV, d'un llibre de pesta de Valesco de Taranta.

- Què li hagués agradat estudiar si no hagués estudiat Filologia?

- Segurament m'hauria dedicat a Ciències Naturals i a l'ensenyament. En els estudis d'etimologia i dialectologia sempre m'ha entusiasmat connectar amb la realitat que m'envolta: les herbes, els ocells, els peixos... Em fa il·lusió publicar algun dia un llibre sobre peixos que es dirà: *Història lingüística dels nostres peixos*.

- Què voldria dir als campaners lectors de **RESSO**?

- Que fan molt bé de comprar i llegir aquesta revista, que pel que en conec és de temàtica variada, molt actual, un poc crítica, cosa que convé a les forces rectoras del poble perquè així s'assabenten del que podrien fer o del que no fan. També lingüísticament és molt positiu que es faci en català.

Desitjaria que aquesta revista conegués dies d'esplendor i que no faltàs a cap llar campanera. Una difusió més gran permetria millorar-la i ampliar-la, i que la inconstança -una petita debilitat del nostre poble- no apagui mai aquest caliu cultural tan benefactor.

Sebastià Covas



Entrevista amb Antònia Amorós i Maria Ripado

Entrevistam a les bibliotecàries: Antònia Amorós i Maria Ripado.

Des de quan funciona la biblioteca i de qui depèn?

Per la Mare de Déu d'agost va fer set anys que està en marxa. Va començar com a Centre Cultural, llavors es varen fer uns pactes amb l'Ajuntament (és biblioteca municipal) i també està integrada en la Xerxa de Biblioteques del Consell Insular de Mallorca; qui n'encarrega però, és el Centre Cultural.

Quin horari teniu?

A l'hivern obrim de dilluns a divendres de sis a vuit i a l'estiu de set a nou; per l'agost solem tenir tancat.

Quina gent hi ve habitualment?

Principalment gent jove de set a setze o desset anys. De gent gran en ve poca, es poden contar, encara que darrerament en comença a venir més.

Quin tipus de llibres es llegeixen més?

Els al.lots solen demanar contes, llibres d'històries, de literatura i sobre tot enciclopèdies. Per ventura el que més es demana són les enciclopèdies. Ara també llegeixen molts de llibres en català. La gent sempre cerca els llibres relacionats amb els treballs que han de fer.

Què teniu molts de llibres de català?

Sí, n'hi ha molts, generalment tots els que ens envia el Consell ho són.

Quins serveis ofereix la biblioteca?

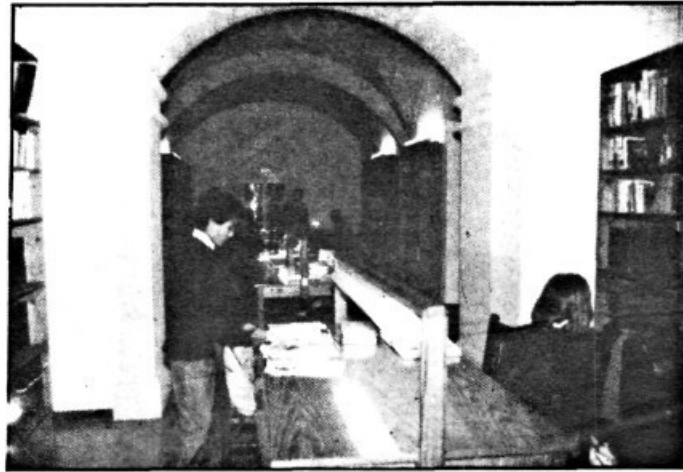


FOTO VIDAL

Ofereix els serveis normals: lectura de sala, consulta, prestecc, també disposam de la majoria de revistes de la part forana. Aquí també hi ha l'Arxiu, però no depèn directament de nosaltres. Per consultar-lo es necessita una autorització ja que aquest material és molt delicat; però vaja, normalment no hi ha cap problema i a més ara tot ell està ordenat i classificat.

Com us abastiu de llibres?

Vàrem començar la biblioteca amb un milenar de llibres, molts d'ells procedents de donacions particulars i d'altres de l'Ajuntament. Però ara ja tenim uns tres mil cinc-cents llibres.

Aquests llibres els hem anat comprant tenint en compte les

peticions dels usuaris. Feim una llista dels que ens demanen i no tenim i llavors els compram. També els mestres ens ajuden a completar aquesta llista, dient-nos els que són més necessaris.

L'Ajuntament aporta els doblers i per aconseguir millors preus els adquirim a través del Consell. Al mateix temps el Consell ens fa arribar la seva aportació en forma de llibres.

De llibres de caràcter local, quins en teniu?

Tenim la Història de Campos, en tenim del capellà Reus, d'en Miquel Roig, d'en Damià Huguet, d'en Joan Veny i llavors hi ha l'arxiu.

Teniu contactes amb altres biblioteques?

Sí, un parell de pics cada any ens solem reunir. També tenim contactes telefònics re-

lacionats amb qualche consulta puntual o un problema particular.

Hi ha diferències entre la biblioteca de Campos i les dels pobles dels voltants?

Pel que veim tenim un funcionament semblant, nosaltres obrim cada dia feiner i d'altres no tenen obert cada dia però obrim un parell d'hores els dissabtes. De llibres en tenim per l'estil i de problemes són els mateixos, un dels quals és el dels fitxers. En teníem un de fet, però quan ens integràrem en el Grup Coordinador de Biblioteques no ens va servir; ara tot està molt codificat, cada llibre té quatre o cinc fitxes i això representa una feina.

Què trobau a faltar a la biblioteca o com la milloràrieu?

En primer lloc ens manquen prestatges, tenim llibres que ja no sabem on posar-los. I posats a demanar també necessitam més llibres i un poc més d'espai tampoc no aniria malament. Les taules i cadires que tenim generalment són suficients, però ens trobam una partida de vegades cada any que ens fan curt.

Per acabar volem afegir que la biblioteca és oberta a tothom, que qualsevol persona en pot fer ús sense pagar res i que si necessitau qualche llibre que no hi és us agrairíem que ens ho diguéssiu per tal d'aconseguir-lo.

Núria Vives
Antònia Sitjar



CARNIVAL

89

GRATIS

El portaclaus més «chachi» amb la teva foto de disfressa, si vens a retratar-te a l'estudi.

PREUS ESPECIALS A PARTIR DE 750 Pts.

C/. Plaça, 15 - Tel. 65 06 43 - CAMPOS

Vidal



Escocesos investiguen l'agricultura campanera

Des de l'any 1979, el Departament de Geografia socioeconòmica de la Universitat d'Aberdeen (Escòcia) duu a terme un seguiment de l'evolució de la zona agrícola de Campos. Aquesta notícia, que per ventura vendrà de nou a la majoria de lectors, és el tema d'aquesta entrevista que varem fer als dos professors que dirigeixen l'estudi: els Doctors Patrick Hamilton i John Loder. Ells acompanyen cada any, normalment pel desembre, el grup d'estudiants de Geografia que fa aquest estudi. Pot ser que qualcú de vosaltres els hagi vist passejant-se pel poble o per qualque camí de fora vila. El seu treball consisteix a observar i interpretar durant dos dies com evolucionen les explotacions agropecuàries de Campos. Per això compten, sobretot, amb l'ajut del cadastre de l'Ajuntament, allà on s'especifica a què es dedicava cada tros de terra anys enrera. Amb aquestes dades confeccionen uns mapes que, en una segona fase, comparen amb els mapes que ells mateixos han aixecat durant les seves passejades per fora vila. En aquests mapes hi anoten els conreus, el sistema d'explotació, etc. de cada any. D'aquesta manera poden comparar, any rera any, com va canviant l'agricultura del nostre terme.

Al cap de vuit anys de repetir aquest seguiment ja tenen una panoràmica bastant exacta de com van les coses per aquí. I és per això que aquest estiu passat, els professors Hamilton i Loder varen venir tots sols -sense els estudiants- i durant tot un mes es varen dedicar a entrevistar intensivament 40 pagesos campaners per tal d'arrodonir el seu estudi i poder oferir dins aquest mateix any els resultats. Resultats que els organismes públics podran utilitzar si tenen voluntat d'ajudar els pagesos.

A continuació vos oferim una entrevista feta als professors Loder i Hamilton durant la seva estada a Campos els mesos de juliol i agost de l'any passat.

RESSÒ: Per què vos interessa l'estudi del nostre terme?

PROFESSORS: el vostre terme és una unitat geogràfica molt ben delimitada i amb un sistema d'agricultura familiar molt característic i en un procés de canvi molt ràpid. Els seus problemes, que són molts, ens interessen perquè a Escòcia es dona una situació semblant. Allà l'agricultura s'abandona per la pressió del negoci del petroli i aquí pel creixent domini del turisme.

Ens interessa veure si hi ha possibilitats de supervivència per a les explotacions petites. I, molt particularment, ens atreuen els problemes de l'aigua. Teníeu una mina, però ara se vos eixuga i creim que les conseqüències poden ser importantíssimes.

RESSÒ: Per aquest treball entrevistau molta gent foravilera. Com vos reben? Vos accepten bé?

PROFESSORS: Massa bé. Són molt amables i demostren molt d'interès per tot el que els hi demanam. Per part nostra,

hem de reconèixer que aprenem molt. De vegades, i només d'entrada, es mostren un poc sospitosos i és comprensible. Al cap de pocs moments, però, es mostren més oberts a totes les nostres preguntes. Aprofitam aquesta entrevista per demanar excuses per totes les molèsties que els hem pogut ocasionar.

RESSÒ: Quins són els aspectes de l'agricultura de Campos que vos han sorprès més?

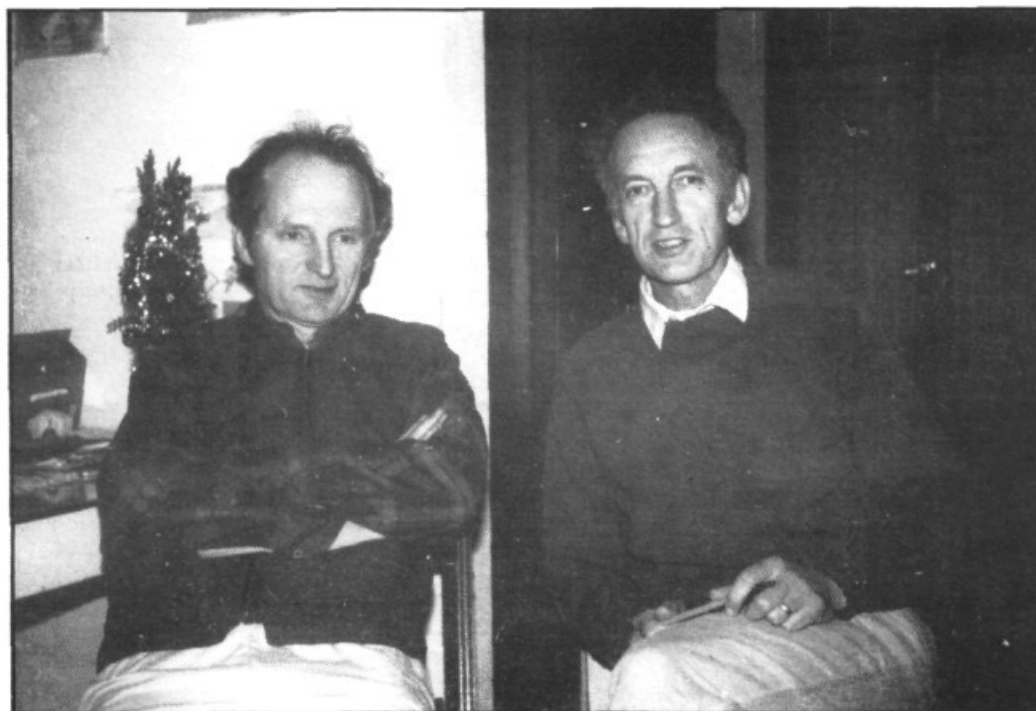
PROFESSORS: Hi ha moltes coses que ens han vengut de nou. Les grans diferències que hi ha entre les distintes explotacions. Hi ha pagesos optimistes respecte al futur i d'altres són molt pessimistes. Ens crida l'atenció la poca informació que, en general, reb el pagès. Tampoc no entenem el poc ús que es fa de l'energia solar dins la vostra agricultura intensiva.

RESSÒ: En haver recopilat tot el material d'informació, com l'utilitzareu per completar aquest estudi?

PROFESSORS: Acabar aquest treball ens durà sis o set mesos. Al Departament on feim feina (Aberdeen, Escòcia) disposam d'unes eines molt modernes. Entre elles un satèl.lit artificial de teledetecció. Aquest aparell ens transmet una sèrie de dades molt curioses del terme de Campos. Per explicar-ho breument: a una pantalla podem veure pràcticament cada quartó de terra i el satèl.lit ens dona informació respecte a: salinització de la terra; malalties dels conreus; tipus de sòl; grau d'humitat de la terra; etc. Totes aquestes dades seran processades per ordinador i esperam que devers el març del 1989 ja haurem enllestit la nostra tasca.

RESSÒ: Quina és la vostra opinió de l'estat socioeconòmic de Campos?

PROFESSORS: Ens crida molt l'atenció el baix nivell de vida si tenim en compte la quantitat d'hores de feina i



John Loder i Patrick Hamilton (Foto: Joan Adrover)



FOTO VIDAL

El grup d'estudiants escocesos

l'esforç sobrehumà que han de fer els pagesos. Veim molt clarament una disminució alarmant dels marges de benefici dels pagesos, que els condueix a una situació molt difícil. Així i tot, aquest grau de dificultat és molt variable. Hi ha unes grans diferències entre els rendiments de les explotacions, la qualitat de les terres, l'aigua, etc.

RESSÒ: Creis que hi ha solucions per a l'agricultura de la nostra àrea?

PROFESSORS: Campos depèn d'uns factors externs no controlables des d'aquí, com són en primer lloc els preus de compra de tot el necessari per produir (energia, pinsos, maquinària, reparacions, etc.). Però també hi ha uns factors interns que sí que són controla-

bles, per exemple disminuir el volum de les coses que s'han d'adquirir (energia, aliments, etc.), obtenir una informació millor de moltes qüestions tècniques importantíssimes. I sobretot creim que fa falta una major disposició de la gent per canviar d'hàbituds. Hi ha pagesos que han comprès que és necessari evolucionar, però haurien de ser molts més que ho veïessin així.

Abans d'acabar aquesta conversa volem dir que esperam que el nostre estudi vos sigui útil per millorar la vostra societat. Creim que vos ho mereixeu. I gràcies a tots els camperans per la vostra col.laboració.

Entrevista feta per
Joan Adrover i Mascaró
dia 28 d'agost de 1988.



El Sindicat Unió de Pagesos de Mallorca comunica als seus afiliats de Campos que dins la primera meitat del mes de Febrer es farà un Congrés. En ell s'elegirà un nou Secretari general per substituir l'actual en Gori Negre. A més s'estudiarà i discutirà una potència referida a l'agroturisme. Els afiliats rebreu una carta donant-vos-nemés detalls.

RESTAURANT

Sa Canova

CUINA CASOLANA MALLORQUINA

NUÑO SANS, 27 - TEL. 650210
CAMPOS

Especialitats:

Sopes mallorquines

Cassola

Cabrit rostit

Conill amb ceba i caragols

etc...

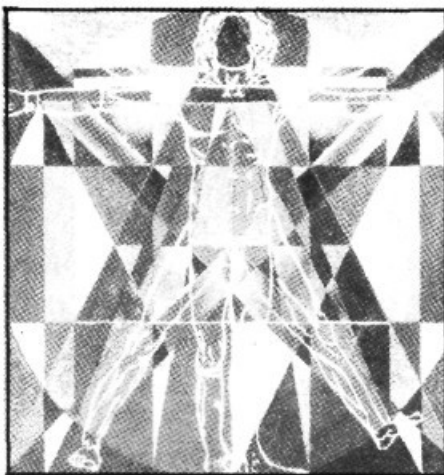
L'era de l'alimentació de plàstic

El nostre sistema de vida, en concret pel que fa a les coses que menjam, canvia d'any en any marcat molt directament per les directrius de les modes europees i nord-americanes. Allò que avui s'introdueix en el mercat de l'alimentació als altres països europeus, arribarà a les nostres llars dins un període de temps més o menys curt. I això es pot veure molt clarament d'ençà que s'inventà l'aliment industrialitzat, és a dir sotmès a qualcun d'aquests múltiples tractaments que coneixem genèricament per ultracongelació, pre-cuinar, aliments tractats amb radiacions, altres carregats de conservants, colorants, saboritzants, etc. Als països on primer s'implantà aquesta forma d'alimentació varen batiar aquesta nova era molt gràficament: la de l'alimentació de plàstic.

No vull analitzar si és necessari o no aquest tipus d'alimentació, perquè depèn molt de la forma de vida de cada família, però m'agradaria parlar un poc, això sí, de les conseqüències d'aquesta era de l'aliment de «plàstic».

A l'Europa vella s'investiguen des de fa molts d'anys els efectes d'aquests aliments sobre la salut, i s'ha demostrat rotundament que durant els primers cinc anys de vida és quan més alterta s'ha d'anar amb l'alimentació, procurant evitar al màxim els aliments industrials.

Els investigadors d'uns quants de centres de salut europeus han comprovat que les persones nascudes durant els anys de les dues darreres guerres mundials i els posteriors, havien tingut una salut molt millor que la gent nascuda ja dins l'època d'abundància d'aliments. Aquests estudis indiquen molt clarament que, per exemple, de les dones nascudes entre el 1945 i 1955 (anys de la Segona Guerra Mundial i següents) un índex molt petit havia sofert càncer de pit, i que aquesta malaltia va augmentant en les dones nascudes a



Els primers cinc anys de la nostra vida són els més importants de tots. No només pel que fa l'alimentació (salut física), sinó també pel que fa l'educació, ja que durant aquests anys construïm els fonaments per desenrotllar les coses bones o dolentes de la personalitat.

partir d'aquells anys. I aquestes dades són importantíssimes. Demostren una cosa que tothom s'imagina, però que ens resistim a voler acceptar: com més ens endinsam en una societat de superabundància d'aliments, més sensibles ens feim a les malalties.

Les investigacions mèdiques també han demostrat que en els països on el consum de greix és més elevat (Alemanya, Holanda, països nòrdics, Estats Units, etc.) el nombre de casos de malalties greus és molt superior al de països on el greix no és apreciat (el Japó, per exemple). Curiosament, les dones japoneses que han emigrat als Estats Units mostren una incidència de casos de càncer de pit molt més elevada que les japoneses que habiten al Japó.

Un reportatge nord-americà publicat l'any 1981 donava una llista dels factors que més predisposen a patir càncer. En primer lloc figurava l'alimentació (35 %) i en segon lloc el tabac (30 %). Crida l'atenció que aquests investigadors nord-americans només adjudicaven un 2 % dels casos de càncer a la contaminació am-

van a parar a la mar i a les aigües subterrànies, etc.). Quan, de fet, solem pensar que la contaminació industrial és molt més perillosa.

En pròxims articles explicaré perquè un excés d'aliments greixosos o aquesta «era de l'aliment de plàstic» són nocius per a la salut. També dedicaré uns articles a l'alimentació sana. Voldria deixar, però, ben aclarit que el primer propòsit d'aquesta secció és més informar que no tant influir sobre els vostres hàbits. Crec que es fa molt poc en el camp de la salut, quant a informació, i que tots tenim dret a saber com podem viure d'una manera més sana. Que apliquem les normes de salut o no, ja depèn de la voluntat de fer-ho que cadascú vulgui tenir.

Clementina Clara.

biental (gasos dels cotxes i fàbriques, residus industrials que



LEDER CLUB

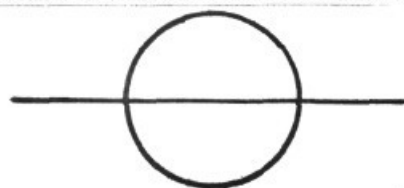
boutique

- Confecció de prenyes de pell a mida
- Complements de moda
- Articles de regal

C/. Creu, 2 - CAMPOS
Tel. 65 26 11

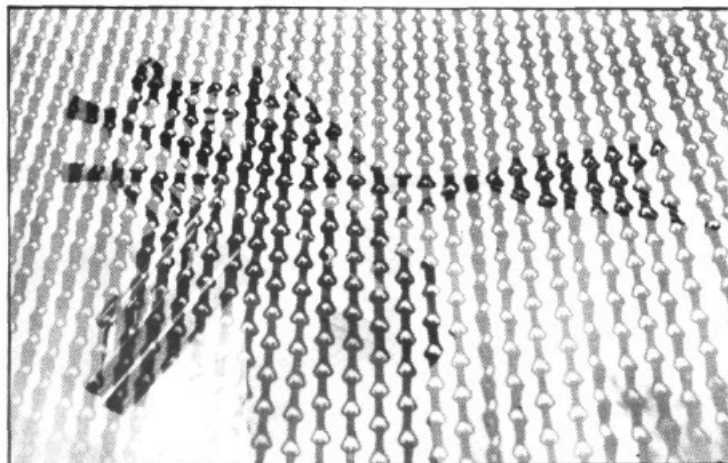
Pla Focal

Curset pràctic de fotografia



Aquesta secció va en combinació amb el programa del mateix nom que s'emet per Call Vermell els dimarts a les 10'15 del vespre i els dimecres al matí.

Una imatge
per concursar



«Rollo» 3

Càmera

És el primer instrument o aparell que hem de tenir si volem fer fotografies.

Es tracta d'un dispositiu ÒPTIC+MECÀNIC o ELECTRO-MECÀNIC.

N'hi ha infinitat de models.

Aquests són els 6 grups més representatius.

	Instantània Polaroid	8 ò 10 fotos	7'5x8, 7x'5 Segons la càmera
	Disc - Disc Pocket - 110 Instamàtic 126 9x9, 10x10, 13x1	15 fotos 12 o 24 fotos 12 o 24 fotos	10x12 10x13
	Compacte 135 24x36 Compacte 135 1/2 format	12, 24 o 36 fotos 24, 48 o 72 fotos	9x13, 10x15 etc. 9x13, 10x15 etc.
	Reflex 135 24x36	12, 24 o 36 fotos	9x13, 10x15 etc Canvi d'objectiu
	Reflex 120 o 220 6x6 6x7 4x6	de 10 a 30 fotos	Ampliacions professional
	Plaques - variable	1 foto	Ampliacions professionals molt concretes

Antoni Prohensi Vidal

Hem demanat a 11 habitants del nostre terme què trobaven, personalment o global, de l'any 1988 i què desitjaven de l'any 1989. **RESSO** els agraeix haver contestat aquesta petita enquesta.



DAMIÀ VERGER (Director Col·legi Públic «Joan Veny»)

1988 S'ha construït la xarxa de canalització d'aigua potable per a la ramaderia de Campos i també per a abastar les zones turístiques de la nostra comarca: el ramal que va a la Colònia i l'altra que va a Sa Ràpita - Ses Covetes.

1989 Esper que per al proper any el Ministeri d'Educació accepti la proposta de l'Ajuntament defensada pels col·legis de la creació d'un centre d'ensenyaments mitjans per a la nostra localitat i comarca, ja que l'allargament de l'escolaritat fins als 16 anys suposaria el desplaçament diari de molts joves que en aquest moment ja és un problema greu.



MAGDALENA BALLESTER (Propietària Forn-pastisseria)

1988 Així com es varen arreglar les processons del Dijous i Diven-

dres Sant.

1989 Que no ens pugin els impostos, que ja basta bé així com estan.



MIQUEL LLADÓ (Empresari)

1988 Pel caire negatiu voldria destacar el poc que ha plogut, fet que ha perjudicat molt els pagesos. Pel caire positiu la millora de les zones verdes de Sa Ràpita.

1989 Voldria que milloràs el temps, que enguany l'anyada fos més bona i es pogués recuperar el que s'haurà perdut el 1988.



JOAN RIGOILLADÓ (Administratiu)

1988 Per a mi ha estat un esquit, però trob que la gent s'ha temut que fora vila ja no dona, i que el futur està dins el sector de serveis, com hostalària o botigues.

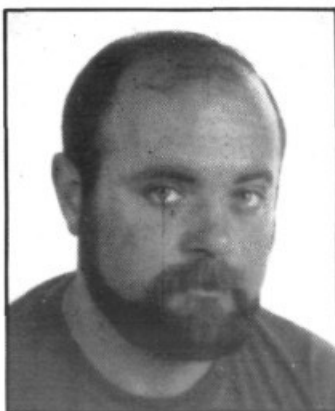
1989 Que tothom visqui bé, amb molta tranquil·litat i pau. Pensem que la vida és un tassó de vi, i sobretot, res d'«stress».



TOMEU ALOUÍ MONSERRAT (Xòfer)

1988 Per a mi ha estat un bon any, però trob que si hagués plogut un poc més la cosa hauria estat molt millor per a tothom.

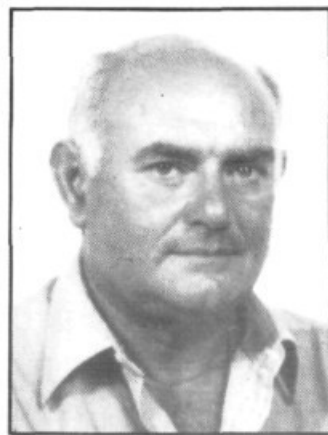
1989 Que no s'espenyi més de com ho està. Si plogués; trob que el viatge encara es podria compondre; però el que més desig és molta salut i pau per a tothom.



TOMEU MASIMAS (Ferrer)

1988 L'any 88 ha estat un any més o manco bo, tant a nivell familiar com a nivell professional, ja que he pogut realitzar les tasques que m'havia proposat.

1989 Que sigui un any de pau sobretot, amistat, bona voluntat i ganes d'entendre les coses, optimitisme i salut per poder dur més bé la tasca, i que el 89 soni i ressoni com tots voldrèiem que fos.



ANTONI VIDAL «En Toni Frare». (Conserge de les escoles i del Camp d'Esports).

1988 Ha estat un any de molta feina. Entre les escoles, el camp de futbol, la piscina i arreglar quatre arbres hi ha un bon jornal. Però, vaja, no em queix; hem tengut tot allò que havfem de mester, tant per part de l'Ajuntament com del regidor d'esports.

Ara, aquestes festes, quan pareix que no hem de tenir feina, és quan en tenim més de tot. Entre fer net i preparar per tornar començar, tot el dia estam en dansa. Però bé, no em puc queixar de res.

1989 Em conformaria que fos com l'any passat; si hi ha feina i salut no necessitam res més. Bé, ja que hi som, desig un bon any a tothom.



RAMON JUAN IMAS «de Can Ponset». (Estudiant 4' d'EGB)

1988 Estic molt content d'aquest any que hem acabat, tot m'ha anat molt bé: fins ara ho he aprovat tot a l'escola, amb l'equip dels benjamins anam primers, també he fet la primera comunió i per la mare de Déu d'Agost vaig guanyar una copa al campionat de natació.

Ha estat un bon any per a mí.

1989 Voldria que guanyéssim la lliga de futbol i... bé, com l'any passat. Ah! també m'agradaria un PORSCHE.



«MENJAMIQUES» Vaca. (Especie en perill d'extinció)

1988 El poc interès demostrat pel nostre ajuntament i pels polítics en general en ajudar el camp. És que no en fan cap de dreta!

Tampoc no entenc per què la gent torna com a blaia amb les tauleques de na Ciciolina, na Samantha Fox o Na Sabrina, i en canvi a les nostres els fan tan poc cas. De bades hi pens, però no sé què tenen elles que no tinguem nosaltres.

1989 Que RESSÒ dediqui més

pàgines a parlar de la pagesia i dels seus problemes. I que entre tots agafem consciència -sobretot els polítics i els tècnics- que si el camp s'esfondra, a darrera s'hi esfondrarà tot. No vos confieu tant amb el turisme i les urbanitzacions, que l'esclat que pegareu serà gros...

LLUCIA GINARD I FORTEZA. 9 anys

1988 Estic satisfeta d'aquest any perquè he tengut una germaneta petita i perquè el meu germa-



net Sebastià ja comença a conversar. En canvi no m'ha agradat que la gent faci injustícies amb els cans, enverinant-los. Del concurs de dibuix de les Festes de la Mare de Déu d'Agost no em va agradar que posassin nins grans i petits tots junts, i així només varen guanyar els més grans.

1989 Em fa il·lusió fer la primera comunió i el bateig de la meva germaneta Maria.

FRANCISCA SÁNCHEZ GIMÉNEZ

«De Ca'n Xorquet». (Pagesa)



1988 Pels pagesos ens ha anat mig bé i personalment ha estat un any agradable. Trob que hi ha hagut un increment d'activitats culturals al nostre poble, cosa que me sembla molt bé, però que deixa encara més desfasada l'atenció que es dona a fora vila. Benvingudes les activitats culturals, però també les dirigides a donar més atenció als problemes del camp.

1989 Que vagi tan bé o més que l'any passat. Que ploqui el que toca, en benefici de tothom. I que hi hagi pau i benestar per tot.

Estimats reis màgics:

Amb la mateixa il·lusió de cada any per aquestes dates em dirigesc a vosaltres amb l'alegria de veure-la'm satisteta. Normalment solia demanar joguetes i coses semblants, però enguany és diferent. Els meus desitjos són més alts, encara que no sé si em podreu ajudar.

-Jo desig de tot cor que aquesta nit màgica aneu vestint Salut, Pau i Amor.

-Que a totes les famílies d'aquest món se'ls vagin esborrant Odi, Guerres, i també aquesta Ràbia que en tenim els uns als altres.

-Que tots els joves visquem amb vertadera Unió, amb Vitalitat, Força, Alegria, sense drogues ni alcohol.

-I finalment donau-me força per saber lluitar i viure en pau amb mi mateixa. GRÀCIES.

Esper que hàgiu passat molt bones festes. Molts d'anys!!!

M^a Elena Oliver



FOTO VIDAL

Atletisme**Vè Cross «Terra, mar i pins»**

El passat diumenge 18 de desembre, tingué lloc al circuit «Es Bosquerró», devora el C.N. La Ràpita, la V^{ena} edició del cross «Terra, Mar i Pins».

Una organització perfecta a càrrec de les Associacions de Pares dels dos col·legis de Campos, Fra Joan Ballester i Joan Veny i el Patronat Municipal d'Esports amb la col·laboració tècnica del novell club d'atletisme MIGJORN.

Hi hagué bastant de gent pels voltants del circuit agraint el bon temps que

també volgué ajudar a l'èxit de la prova, i també bastant de participació de la qual destacar la presència d'atletes estrangers que donaren la nota d'internacionaliat al cross de Sa Ràpita.

També hi havia ausències notables a l'equip MIGJORN a causa de l'epidèmia de grip, que per poc fa que es quedi sense atletes a la carrera sens dubte la més interessant per a tots ells.

Aquests foren els primers classificats a les diferents categories:

INICIACIÓ FEMENÍ (500 m.)

1. Maria (J. Capó Felanitx)
2. Maria Vadell (idem)
Per equips: Joan Capó Felanitx amb 18 punts.

BENJAMÍ FEMENÍ (650 m.)

1. Catalina Oliver (Gràcia - Lluçmajor)
2. Maria Rodríguez (Fidípides)
Per equips: Migjorn amb 26 punts.

ALEVÍ FEMENÍ (1.000 m.)

1. Joana M^a Moll (Migjorn)
2. Antònia Obrador (idem)
Per equips: Migjorn amb 13 punts.

INFANTIL FEMENÍ (1.800 m.)

1. Margalida Vidal (Migjorn)
2. Catalina Karmany (idem)
Per equips: Migjorn amb 11 punts.

CADET FEMENÍ (2.600)

1. Catalina Bauçà (Migjorn)
2. Fàtima Barceló (idem)
Per equips: Migjorn amb 11 punts.

JUNIOR FEMENÍ (3.900 m.)

1. Maribel obrador (J. Capó Felanitx)
2. Catalina Rexach (Hermes)

PROMESA FEMENÍ (5.200 m.)

1. Isabel Vaquer (Fidípides)
2. Vicenta Cordon (Hermes)

VETERANS A (5.200 m.)

1. Emilio de la Cámara (Fidípides)
2. Jesús Rodríguez (Olimpo)

SENIOR FEMENÍ (5.200 m.)

1. Edeltrand Pohl (Alemanya)
2. Andrea Terrades (Fidípides)
3. Felisa López (idem)
4. Tiina Paananen (Finlàndia)
5. Jacqueline Rimour (A. A. Lyon)

INICIACIÓ MASCULÍ (650 m.)

1. Marcos Díaz (J. Capó Felanitx)
2. David Maimó (idem)
Per equips: Joan Capó Felanitx amb 11 punts.

BENJAMÍ MASCULÍ (1.000 m.)

1. Llorenç Pàramo (J. Capó Felanitx)
2. Miquel Mesquida (Migjorn)
Per equips: Joan Capó Felanitx amb 26 punts.

ALEVÍ MASCULÍ (1.800 m.)

1. Andreu Pàramo (J. Capó Felanitx)
2. Joan Maties (idem)
Per equips: Joan Capó Felanitx amb 18 punts.

INFANTIL MASCULÍ (2.600 m.)

1. Francesc Monserrat (J. Capó Felanitx)
2. Raül Ferrer (idem)
Per equips: Joan Capó Felanitx amb 18 punts.

CADET MASCULÍ (3.900 m.)

1. Antonio Mesquida (Migjorn)
2. Emilio Capote (Alcúdia)
Per equips: Migjorn amb 18 punts.

JUNIOR MASCULÍ (5.200 m.)

1. Jonny Curiahi (Calvià)
2. Joan C. Arreza (idem)

PROMESA MASCULÍ (9.100 m.)

1. Miquel González (Calvià)
2. Germán Gómez (Fidípides)

VETERANS B (5.200 m.)

1. Jorge Montaner (A. A. Lyon)
2. Basilio Martínez (B. Oliver)

SENIOR MASCULÍ (9.100 m.)

1. Vesa Jokinen (Finlàndia)
2. Mateu Domínguez (Hermes)
3. Miquel Gómez (Calvià)
4. Joan P. Martínez (B. Oliver)
5. Angel Vergara (Calvià)

M.P.P.M.

Futbol**BENJAMINS**

Són els qui van realitzant una millor temporada seguint el bon camí al què ens tenen avesats. Van primers a la classificació fent futbol i aconseguint que els equips que juguen contra ells se'n vagin ben carregats de gols. Esperam que segueixin pel bon camí.

ALEVINS

Pot ser s'esperava alguna cosa més d'ells, alternen actuacions bones amb altres de no tant, però encara queda lliga perquè puguin pujar llocs en la classificació i aconseguesquin una posició més meritòria.

INFANTILS

No fan una temporada gaire bona, perquè a l'equip potser la categoria li ve un poc grossa. Per intentar superar aquest dèficit els entrenadors els estan fent treballar molt als entrenaments, però a l'hora dels partits no es veu compensat el seu esforç. Des d'aquí desitjarem que millorin la seva

classificació, cosa que mereixen.

JUVENILES

Pot ser és l'equip que més ha decebut en les darreres jornades. Varen començar molt bé la lliga, però en els darrers partits han encadenat una sèrie de mals resultats que els han duit a baixar uns quants llocs a la classificació. Esperam que es recuperin prest i aconseguesquin situar-se una altra vegada entre els primers, ja que hi ha equip per fer-ho.

PREFERENT

Aquestes darreres jornades, l'equip ha tornat a fer bon futbol, cosa que no es veia des de fa bastant de temps. L'artífex d'aquest fet és el nou entrenador, el felanitxer Joan Tauler que ha donat confiança als jugadors. Desitjarem que aquest bon joc es mantingui i es situin en una posició més d'acord a les seves possibilitats.

Biel Huguet

Cadets Masculins del Club Bàsquet Campos

Penosos resultats són els que han obtingut els cadets masculins del Club de Bàsquet Campos.

No vos ho deim per res, sinó perquè de set partits jugats només n'han perdut set.

Però això no és tot, vos hem de dir que els cadets masculins del Club Bàsquet Campos van millorant, ja que: el primer partit jugat amb el Patronat (un dels aspirants al gran títol) el varen perdre de més de 115 punts, en canvi el segon partit jugat a Campos,

només el perderen de 75 punts. Com heu pogut observar la diferència del primer partit al segon és d'uns 50 punts. Això vol dir qualque cosa!!

Des d'aquí els volem dir que no es desanimin, que estirin cap endavant, ja que és la primera vegada que juguen, i que recordin que per aprendre a caminar han d'aprendre a travelar i que si enguany han travelat, l'any que ve ja hauran après a caminar. CORATGE!!

**Andreu Prohens Salom
Joan Mas Roig**

Resum any 1988

* A principi de febrer foren traslladades, des del cementeri fins al Convent de la Congregació de les Germanes Missioneres dels Sagrats Cors, les despulles de la Mare Fundadora de la Congregació, Sor Maria Rafela Lladó i Sala; i les de les quatre co-fundadores, sor Josepa, sor Joana Maria, sor Teresa de Jesús i sor Maria de Jesús. Amb anterioritat -i coincidint amb aquestes efemèrides- havien tingut lloc diversos actes, exposicions, i dues conferències que anaren a càrrec de mossèn Gabriel Reus i Mas.

* L'Ajuntament, en sessió plenària celebrada el mes de març, i després de diverses consultes, acordà de donar el nom de Joan Veny i Clar al col·legi públic de Campos, complint així una ordre ministerial que dictaminava donar al col·legi (Ses Escoles) el nom d'un campaner il·lustre.

* Per acord del Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears s'aprovà -dia 26 de maig- el canvi de denominació toponímica

del municipi de *Campos del Puerto*, adoptant-se legalment la forma de CAMPOS com a nom oficial.

* Coincidint amb la Fira de maig, i sota la presidència de Gabriel Cañellas, s'inaugurà el Club d'Esplai de la Tercera Edat. Aquest local, ubicat en el carrer Estret, és subvencionat per l'Obra Social de la Caixa de Pensions, i en ell es presten diversos servicis a la gent campanera jubilada.

* A la darrerria del setembre foren trobades les restes d'una important necròpolis de l'època preromana. Aquesta necròpolis, pròxima potser a un poblat talaiòtic, està situada entre les finques de Son Fadri i Son Barbut, i fou descoberta casualment per una pala excavadora que treballava en aquells paratges. La premsa en féu un ample ressò de la notícia i denuncià les expoliacions comeses. L'Ajuntament anuncià la vigilància dels terrenys i la possible compra, mentre que el director del Museu Arqueològic de Mallorca, Guillem Roselló Bordoy, comunicava que



FOTO: JOAN MONSERRAT

de moment no era de preveure fer-hi les pertinents excavacions. (Foto 1)

* També durant aquest mes de setembre tengué lloc a les noves instal·lacions de la Societat de Caçadors de Campos, en terrenys de Son Cal·lar/Ca n'Estela, la prova final de la Copa d'Europa de tir a coloms a braç. Jaume Ramis, de Sa Pobla, en fou el campió.

* El mes d'octubre Antoni Mas exposà la seva obra recent a la Galeria Pelaires de Ciutat.

* Aparició de dues publicacions noves: «Ressò» i «Niu d'ara».

* Acabat l'ensopiment de l'estiu, i després d'uns mesos de silenci, a l'octubre tornà a emetre l'emissora local CALL VERMELLRADIO.

* Les noves Normes Subsidiàries del Pla d'Ordenació del terme municipal de Campos estableixen des d'enguany una protecció estricta de l'entorn del casc urbà, prohibint l'ús de materials i obres que desento-

nin amb els valors arquitectònicstradicionals.

* El GOB denuncia la progressiva degradació de tota la zona de platja d'Es Trenc i de part de la de Ses Covetes. (Foto 2)

* Gregori Mir publica «El nacionalisme de La Nostra Terra», i dues obres més en les quals és inductor i prologuista **La qüestió regional**, de Miquel dels Sants Oliver, i **Mi desembarco en Mallorca**, de Eliseo Bayo. Damià Huguet publica a València **L'ull dels clapers**. Joan Veny col·labora en la **Miscel·lània d'homenatge a Enric Moreu-Rey**. I Joan Adrover i Gabriel Reus treuen a llum distints treballs sobre **Els animals domèstics de raça autòctona de Mallorca**, i **Sor Maria Rafela dels Sagrat Cor de Jesús i el seu entorn**, respectivament.

* Per les Festes de Nadal donà el seu primer recital la recentment creada Coral Infantil Sant Julià, amb un èxit podem dir que apoteòsic.

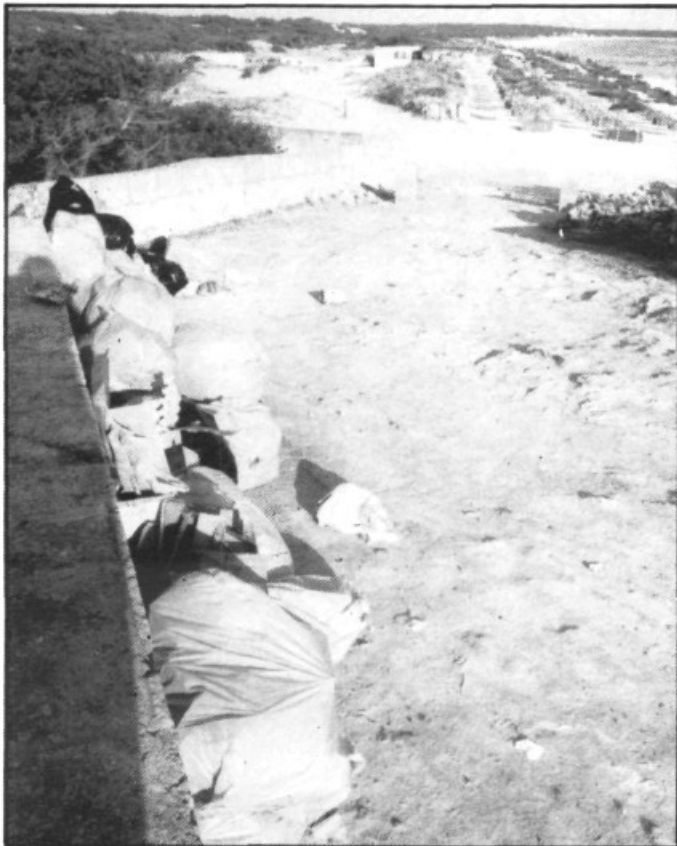


FOTO VIDAL

tot temps

Sabates - Ortopèdia

Carrer Creu n.º 4 - Tel. 650541 - CAMPOS

* En el transcurs de l'any 1988 nasqueren 56 persones (30 nins, 26 nines); i en moriren 68 (32 homes, 36 dones).

* Intensa activitat urbanística al municipi de Campos, amb aprovacions de Plans Parcial («Son Durí»), aprovacions de projectes d'urbanització («Torre de Son Durí»), aprovacions d'Estudis de Detall («Sa Vinyola» i a Sa Ràpita), recepció d'urbanitzacions («Es Tancat»), valoracions urbanístiques («Sa Vinyola», «Son Cal.lar de dalt»).

* Pressupost pel 1988: 204 milions.

* Constitució Junta Local de Seguretat.

* Concessió per concurs de les explotacions a les platges. Total de recaptació: 32.078.050, excepte errors.

* Oferta Pública d'ocupació: 2 policies, 1 ordenança-conductor, i l'encarregada de neteja. Així mateix se fan pel juny i mesos següents els con-

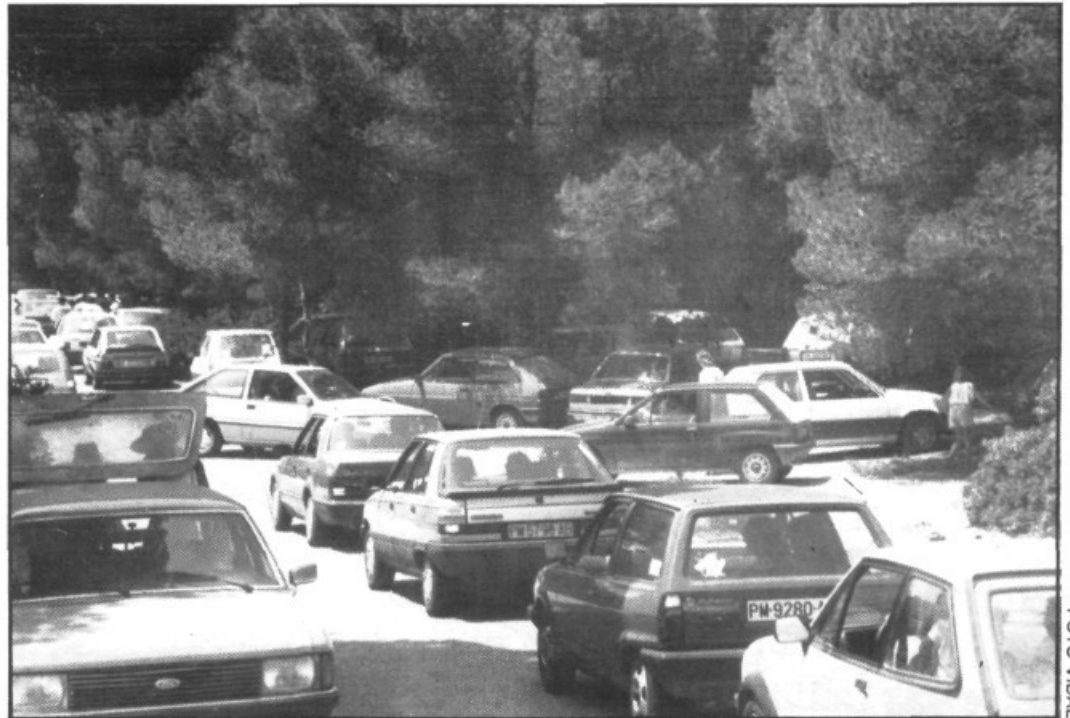


FOTO VIDAL

cursos corresponents.

* Projecte de fer les explotacions fixes o d'obra a la Platja

des Trenc.

* Modificació Ordenances Fiscals pel que fa a solaris sense

paret i voravies sense fer.

* Premis d'Esport Anuals. (Foto 3)



FOTO VIDAL

Després de parlar-ne molt, els quintos que «fa vint anys que tenien vint anys» s'arribaren a reunir. La seva satisfacció es manifesta amb la cara de content que fa tothom

Demografia

NAIXEMENTS

Antoni Bennasar i Bauçà, fill d'Antoni Bennasar Gayà i d'Àngela Bauçà Salvà, va néixer dia 1 a les quatre de la matinalada.

Antoni Bujosa i Aguiló, fill de Tomàs Bujosa Lladó i de Francisca Aguiló Llompart, va néixer dia 5 a les vint-i-dues vint.

Maria Ginard i Forteza, filla de Pau Roig Ginard i de Margalida Forteza Fuster, va néixer dia 8 a les sis del matí.

Antoni Aguiló i Vadell, fill de Gaietà Aguiló Pons i d'Antònia Vadell i Manresa, va néixer dia vint-i-dos a les set quaranta.

Javier Belmonte Tapia, fill de Salvador Belmonte López i de Pilar Tapia Collado, va néixer dia vint-i-tres a les devuit quaranta-cinc.

Victòria Mas Suñer, filla de Joan Mas Lladó i de Magdalena Suñer Barceló, va néixer dia vint-i-quatre a les nou trenta.

MATRIMONIS

Antonio Jiménez López amb Isabel Martínez Martínez, (3 - desembre - 1988), Església de Sant Julià.

Julian Garcia Ramos amb Antònia Garcia Andreu, (10 - desembre - 1988).

DEFUNCIONS

Gregori Lladó Mesquida, fill de Melsion i de Maria, 81 anys, casat, (13 - desembre - 1988). C/Alba, 48.

Biblioteca Municipal

Relació dels darrers llibres rebuts:

- Josep Truyols, fotògraf i cineasta. Catalina Aguiló.
- Comerç i capital mercantil a Mallorca 1.720 -1.800. Carles Manera.
- Bases per a la planificació de l'acció social a Mallorca. M^a A. Carbonero.
- Mallorca en un punto. Carlos Garrido.
- Grand Hotel (Tres relatos sobre Palma). Ed. Jordà, José C. Llop, C. Garrido.
- El mono desnudo. Desmond Morris.
- Un mundo feliz. Aldous Huxley.
- La sombra del ciprés es alargada. Miguel Delibes.
- Sinuhé el egipcio. Mika Waltari.
- La escuela antes de los seis años. Raymond Tavenier.
- Diccionario de Informática. Pablo Tanigudri.
- Diccionario de Psicología. Friedrich Dorsch.
- Col·lecció: «Les Ciències». Autors varis.
- Col·lecció: «Els Elements». Autors varis.
- Gran Enciclopèdia Catalana.

Es recorda que la Biblioteca està oberta de les sis a les vuit del vespre i que hi ha el servei de préstec per si es prefereix llegir a ca seva.

Anuncis classificats

- Venc el disc Secret treaties de Blue Oyster Cult per 500 ptes. Telf. 65.06.92.

- Llogam 5 pisos moblats i sense estrenar a Porto Colom i baixos comercials de 285 m². Telf. 65.06.30.

Solució Sopa de Lletres n° 5

O										C
E				L						A
P				I						V
				F						A
				L						L
			A	E	S	C	A	C		L
								E		R
								R		E
								R		U
								O		Q
									D	A
										M
										A
										C
R										S
E										E
I										

Concurs

Una vegada més vos proposam respondre a dues preguntes molt fàcils:

- 1.- D'on vé el nom de la barriada de «Ses Forques»?
- 2.- De quina Basílica va ésser organista titular el Capellà Catoi, Don Bartomeu Ballester?

Vos recordam les bases per concursar:

- a.- Heu d'enviar les respostes a RESSÒ, apartat de correus núm. 40 de Campos, abans de dia 31 de febrer.
- b.- Hi podeu participar si teniu entre 9 i 13 anys.
- c.- Juntament amb les respostes heu d'enviar el vostre nom complet, la data de naixement, centre escolar i adreça.
- d.- Els premis que sortejam entre els encertants són:
5 suscripcions a RESSÒ durant un any.
5 premis de 1.000 pessetes en llibres.

I qui no se'n duu premi és perquè no vol, ja que fins ara no hem rebut mai, més de deu respostes al nostre concurs. Ja ho seu sentit, idò!

REHABILITACIÓ DE FAÇANES

Recuperem ca nostra

RECOLZAM EL PLA
DE MILLORAMENT
DE FAÇANES
DE LA CONSELLERIA
DE CULTURA
DEL GOVERN BALEAR



Porque Mallorca es la casa de tots, a "Sa Nostra" posam tots els mitjans per a que es puguin rehabilitar les façanes dels edificis de la nostra illa, en les millors condicions econòmiques, amb la intenció que així tots poguem gaudir d'uns pobles i unes ciutats molt més hermosos i habitables. A "Sa Nostra" volem millorar la imatge de la nostra comunitat i recuperar per a tothom la bellesa del nostre paisatge urba i per aconseguir-ho posam a a la seva disposició una línia especial de crèdits a un interès vertaderament excepcional.

Si vol canviar de casa sense canviar de domicili, sol·liciti informació a la seva oficina de "Sa Nostra". Es en benefici de tots.
Sol·licitau-ne el fulllet informatiu.

Porque Mallorca es la casa de todos, en "Sa Nostra" ponemos todos los medios para que puedan rehabilitarse las fachadas de los edificios de nuestra isla en las mejores condiciones económicas, con la intención de que así, todos podamos disfrutar de unos pueblos y ciudades mucho más bonitos y habitables. En "Sa Nostra" queremos mejorar la imagen de nuestra comunidad y recuperar para todos la belleza de nuestro paisaje urbano y para conseguirlo ponemos a su disposición una línea especial de créditos a un interés verdaderamente excepcional.

Si quiere cambiar de casa sin cambiar de domicilio, solicite información en su oficina de "Sa Nostra". Va en beneficio de todos.
Solicite folleto informativo.

AMB LA COL·LABORACIÓ DE

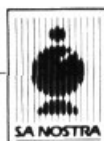


ASOCIACIÓN
PATRONAL
DE REHABILITACIÓN
EDIFICACIONAL Y
OBRAS PÚBLICAS
DE BALEARES



ASOCIACIÓN
EMPRESARIAL DE
PROMOTORES
CONSTRUCTORES
DE BALEARES

Mallorca és ca nostra; recuperem allò que és nostre



CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"